

A Sipos (kézdimárkosfalvi) és rokon Barabás (kézdimárkosfalvi), Jakó (lisznyói), Keresztes (nagybaconi), Bodola (zágoni) családfák

Dr. Sipos III. Béla, Pécs (sipos.bela1945@gmail.com)

„Örök büszkeségem / Az én székelységem.”¹

II. rész

A Sipos (márkosfalvi) részletes családfa^{2 3}

A1. **Bálint** (*Márkosfalva, 1560k.-†Márkosfalva, 1614 és 1619 között) ⚭ **Aszalos Anna**.

Sipos Bálint testvére Demeter, akivel 1590. október 4-én nemességet szerez. Demeter leszármazottait nem ismerjük. Az 1614-es lustrában Sipos Péter és Sipos Bálint, mint királyi darabantok, gyalogos puskások szerepelnek. Sipos Pétert a családfán nem tudtam elhelyezni.

1619. július 13. Márkosfalva, gyalogosok, puskások: Sipos Péterné.

Sipos Péter és Sipos Bálint 1619-ben már valószínűleg meghaltak, mert csak Sipos Péterné van említve.

„Sipos Bálintnak két fia maradt: Mihály és István, akiket Fábíán Péter márkosfalvi prédikátor, Dávid Demeter és Gáli János, mint fogott bírák 1621. május 13-án Buthka Tamással bizonyos márkosfalvi pörös jószágra nézve barátságosan kiegyeztettek. (Családi levéltár)

A testvérek, nevezetesen Mihály Péter fiával és István Bálint fiával 1635-ben a márkosfalvi puskás gyalogok között említetnek, de megjegyeztetik, hogy mind a ketten lóval mustráltak és hogy „meghalt uraméktól mongyak levelét lenni.”⁴ (Országos levéltár) Bennök a család két ágra szakadt.”⁵

¹ Atyai barátom, Fülei Szántó Endre, ifj. egyetemi tanár (*1924-†1995) nagyapjának, Fülei Szántó Lajos (író, költő, publicista; 1882-ig római katolikus pap) (*1851-†1910) [sírfelirata](#). Farkasréti temető, 6/6. parcella, 1-14.

² Jelölések: *=a születés vagy keresztelés időpontja, ⚭=a házastárs (férj vagy a feleség) neve, a házasságkötés helye és ideje, †=a halál vagy a temetés időpontja, helye, k.= körülbelül, nincs pontos adat, de becslést lehetett végezni, N. a vezeték- vagy keresztnév ismeretlen. Vastag betű=egyenéságú ős. A keresztnéveket a ma használatos formában írtuk, pl. Borbála, (Borbára), Imre, (Imreh), Ferenc, (Ferencz), Zsigmond, (Sigmond) stb. Ettől akkor térünk el, amikor anyakönyvi vagy irodalmi forrást idéztünk.

³ Részletesebben a Sipos családdal kapcsolatos dokumentumok, digitalizált iratok megtalálhatók: www.terray.hu családtörténeti oldalon.

⁴ A fejedelemtől kaptak nemesi kiváltságlevelet, aki már meghalt.

⁵ 38. [Márkosfalvi Sipos család](#). Dr. Komáromy András és Pettkő Béla (szerk.) Nagy Iván Családtörténeti Értesítő 1. (1899.) 288-290.

B1. Mihály I. (*Márkosfalva, 1590k.-†Márkosfalva, 1658k.) ♂ Csiszér (gidófalvi) Kata.

Apja valószínűleg Csiszér Miklós.⁶ A nemességszerző márkosfalvi Sipos Bálint idősebb fia, Sipos Mihály.

1635. Lustra. Márkosfalva, gyalog puszkás: Sipos Mihály beteg, Péter fiával lustrál.

Az elhunyt Szabó György és özvegy Szabó Jánosné jószágát Sipos Mihály I. bírja.

„A nemességszerző markosfalvi Sipos Bálint idősebb fia Mihály I. utolszor 1658-ban említetik, mely esztendőben a márkosfalvi határban fekvő bizonyos földjét Török Jánosnak⁷ 8 adta cserébe.”

A családfa rajz I. Mihály (1621-1658) 4 fiát sorolja fel: Péter (1635), II. Mihály (1677), I. Pál (1661-1677), I. Gábor (1661-1677).⁹

A lustrák alapján viszont csak Péter és Mihály II. a fia, továbbá Mihály II. fiai: Mihály III. Pál I. és Gábor.

Az ellentmondás a családfa rajzon a nevek után írt évszámokban is látszik: Pétert 1635-ben, II. Mihályt 42 év múlva 1677-ben, I. Pált és I. Gábort 26, ill. 42 évvel később (1661-1677) említi. Ez már egy generációs különbség, hiszen az apák életkora 22-45 év között lehetett.

C1. Péter (*Márkosfalva, 1615k.-†Márkosfalva, 1658-1661)

Sipos Péter, akinek nemesi levele van (1635). Sipos Pétert először az 1635. évi lustrális könyvben említették. Úgy látszik, mag nélkül halt el, mert a testvérének 1661. március 5-én kelt osztálylevelében sem ő, sem maradékai nem fordulnak elő. Az 1670-es lustrában viszont szerepel egy Sipos Péter.

C2. Mihály II. (*Márkosfalva, 1622k.-†Márkosfalva, 1680-1683)

A családfa rajzon nem szerepel, a lustrában viszont igen.

Nagybölön, 1680. április 20., Háromszéki katonai összeírások, Kézdi lovasok, Gyárfás István uram száza. Márkosfalva: Sipos junior Mihály (Sipos Mihály III.) szolga, Gyárfás István szolgája.

Sipos Mihály senior, (Sipos Mihály II.) Mikes uram szolgája.

Az 1683 utáni lustra alapján Sipos Mihály II. fiai: Sipos Mihály III. Sipos Pál I. és Sipos Gábor.

D1. Mihály III. (*Márkosfalva, 1650k.-)

Sipos Pál I. Sipos Mihály II. és Sipos Gábor testvérek 1677. július 25-én Sidó Istvánnal és feleségével, Sára asszonnyal a márkosfalvi határban Dálnok felől való mezőben levő szántóföldön egyezkedik.

Az 1680. április 20. és az 1683 utáni lustrákban szerepel. 1683 után, Kézdi lovasok.

Sipos Mihály Junior, Gyárfás István uram szolgája. Öccsei Sipos Pál és Sipos Gábor.

D2. Pál I. (*Márkosfalva, 1655k.-)

Említve 1677. „Mihály II. Pál és Gábor testvérével együtt 1677. július 25-én Sidó Istvánnal és feleségével, Sára asszonnyal a márkosfalvi határban Dálnok felől való mezőben levő szántóföldeken egyezkedik. Maradékait nem ösmerjük.”¹⁰ Említve az 1683. évi bécsi hadjárat után. ♂ **Tusa Jusztinia.**

⁶ Pálmay József. Háromszék vármegye nemes családjai. Sepsiszentgyörgy. 1901. I. kötet. 115-117. Csiszér (gidófalvi) Csiszér Máté 1602-ben esküszik fel a császár és király hűségére, fia Miklós, nemes, az 1614-es és 1635-ös lustrákban szerepel.

⁷ Pálmay József: Háromszék vármegye nemes családjai. II. kötet. Id. mű. 440-442. A márkosfalvi Török család tagjai között említi az 1658-ban földcsere ügyében hivatkozott Török Jánost, aki 1635-ben lustrál, 1639. márc. 7-én nemes levelet nyer I. Rákóczy Györgytől. 1668-ban már nem él. Török János apja, Török György 1602-ben Rudolf király hűségére esküszik fel.

⁸ Demény Lajos. [Székely oklevéltár. Új sorozat. V.](#) Székely népesség-összeírások. 1635. Id. mű. 146-147. Markosfalván említi: Nobiles (nemesek): Török Mathe (Török Máté) 1 lóval lustrál, Primipili Veterani (régí lófők) Török Georgj, fia János (Török György fia Török János), 1 lóval lustrál, Török Miklós.

⁹ [Márkosfalvi Sipos család](#). Dr. Komáromy András és Pettkó Béla (szerk.) Nagy Iván Családtörténeti Értesítő 1. (1899.) Id. mű. 290.

¹⁰ [Márkosfalvi Sipos család](#). Dr. Komáromy András és Pettkó Béla (szerk.) Nagy Iván Családtörténeti Értesítő 1. (1899.) Id. mű. 289.

E1. **Pál II.** (*Márkosfalva, 1680k.-†Márkosfalva, 1735-1739 között)

A családfa rajzon nem szerepel, az 1713-ban és az 1722-es lustrában vannak adatok Sipos Pál II. vagyoni helyzetéről. 1735. novemberi vizitációban, mint presbiter részt vesz, az 1739-es vizitációban nem említik.

A márkosfalvi halotti anyakönyvben található a következő bejegyzés: 1776. február 12-én az öreg Sipos Mihálynét temettem.

Sipos Mihályné 1700 körül születhetett, férjéről nincs adat, a családfán nem tudtam elhelyezni.

F1. **Pál III.** (*Márkosfalva, 1720k.-†Márkosfalva, 1781. január 24.): Megyebíróként említve: 1753 és 1766.

1. Ø Szentkirályi Ilona (†fiatalon),

2. Ø **Bartha Kata** (*1840k.-†1787. augusztus 15. után).

Sipos Pál felesége 1770-ben már Bartha Kata volt. A házassági anyakönyvek Márkosfalván 1759. óta vannak meg, de Sipos Pál házasságáról nincs bejegyzés. Elképzelhető, hogy 1759 előtt házasodott össze Sipos Pál III. és Bartha Kata. A második házasságokban a feleségek általában 10-20 évvel fiatalabbak voltak, mint a férjek. Így Sipos Pál III. gyermekeinek az anyja Bartha Kata lehetett. Bartha Katáról Márkosfalván a halotti anyakönyvekben nincs bejegyzés, valószínű, hogy férje halála után elköltözött.

A Barthák Dálnokiak vagy Nagyborosnyóiak voltak. Az 1700-as években a nagyborosnyói Barta családnak több tagja volt, mint a dálnokinak.

1713. január 9. Angyalos. A sepsi széki nemesek, lófők és gyalog puskás székelyek hűségeskü-lajstroma.

Nagyborosnyó. Nobiles: 14 Barta, Primipili: 4 Barta neve van felsorolva¹¹ Dálnokban (Kézdiszék) viszont Nobiles: 2 Bartát, Primipili: 2 Bartát találunk.¹²

A nagyborosnyói református egyház halotti anyakönyvei megvannak 1766-tól, de Barta Katát nem találtam meg, tehát másutt halt meg. A házassági anyakönyvek 1767-től vannak meg. Nem találtam bejegyzést Sipos Pál és Barta Kata házasságáról. Sipos Pál III. gyermekei közül csak a legidősebb, Sipos Gábor született 1766-ban Márkosfalván. Három gyermek nem Márkosfalván született, de Márkosfalván haltak meg 1765 után. A dálnoki házassági anyakönyvek 1772-től megvannak, de Sipos Pál és Barta Kata esküvője 1770 előtt volt. A dálnoki születési anyakönyvek csak 1854-től, a halotti anyakönyvek 1855-től álltak a rendelkezésemre. Dálnok közelebb van Márkosfalvához, mint Nagyborosnyó.

„Sipos Pál III. az ősi fészekben Márkosfalván lakott és minekutána az 1590-ben címeres levelet szerző Sipos Bálinttal való egyenes leszármazását őseink folytonos nemesi szabadságban való élését okmányokkal és tanúvallomásokkal igazolta, 1753-ban a marosvásárhelyi királyi tábla által kétségtelen nemesnek ítéltetett. (Országos Levéltár)”¹³

1759. március 14-én részt vett, mint consistorialis személy Sipos Pál uram, aki Sipos Pál III.-val azonos.

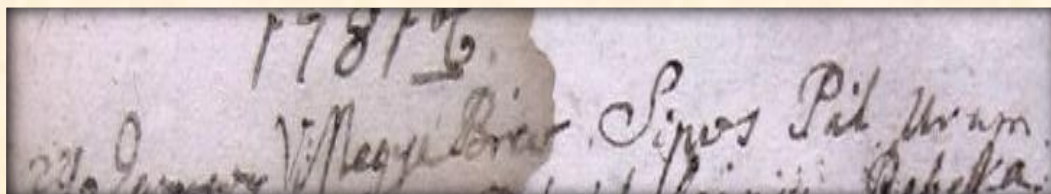
1762. január 18-án a vizitáció során consistorialis személyek között is ott volt Sipos Pál, továbbá Sipos Pál és Vajna Miklós számolt be az egyház pénzügyi helyzetéről. Sipos Pál megyebíró is volt.

Presbitérium jegyzőkönyve. 1863. január 30. A vagyontárgyak számbavétele. Van egy keresztelési kanna, mely lyukas s melyen az 1770-es év látható és curator Sipos Pál és neje Bartha Katharina (Kata) nevei vannak felírva. Márkosfalvi anyakönyv. Pro Memoria. 1781. június 14. és július 18. között a templom tornyát javították, az ehhez szükséges pénzt a márkosfalvi hívek adták össze, köztük: Sipos József (Josef), Sipos Pálné özvegyasszony és Sipos Mária hajadon.

¹¹ Pál-Antal Sándor: Székely székek a 18. században. IV. Háromszék 1701-1722 között. Nagy Borosnyó. Id. mű. 70-71.

¹² Pál-Antal Sándor: Székely székek a 18. században. IV. Háromszék 1701-1722 között. Pagus Dálnok. Id. mű. 96-97.

¹³ [Márkosfalvi Sipos család](#). Dr. Komáromy András és Pettkő Béla (szerk.) Nagy Iván Családtörténeti Értesítő 1. (1899.) Id. mű. 289-290.

Sipos Pál halotti anyakönyve, Márkosfalva, 1781.

G1. József I. (*Márkosfalva, 1763k.-†Márkosfalva, 1808. január 5.)

Θ Gajdo Borbála (Márkosfalva. 1784. január 6.)

H1. Anna (*Márkosfalva, 1784. november 28-) Említve: 1809. május 14.

H2. Bálint I. (*Márkosfalva, 1786. november 20-†Márkosfalva, 1803. december 22.)

H3. N. (1790k.-†Márkosfalva, 1790. szeptember 30.)

H4. István I. (*Márkosfalva, 1794. június 5-†Márkosfalva, 1796. november 28.) Ikertestvére András.

H5. András (*Márkosfalva, 1794. június 5-†Márkosfalva, 1795. június 20.) Ikertestvére István I.

H6. Mária (*Márkosfalva, 1797. november 26-†Márkosfalva, 1800. január 26.)

H7. István II. (*Márkosfalva, 1800. július 19-)

H8. Bálint II. (*Márkosfalva, 1802. november 24-)

H9. Tamás (*Márkosfalva, 1804. december 27-)

G2. Mária (*Márkosfalva, 1764k.-) Θ Demeter Sámuel. Márkosfalva, 1787. augusztus 15.

Sipos Mária, Sipos Pálné (Sipos Pál már nem élt, felesége viszont igen) leánya és fogarasi Schola rector, (iskolaigazgató) Demeter Sámuel consesusokat (megegyezésüket házasságkötésre) adják.

G3. N. (*Márkosfalva, 1765k.-†Márkosfalva, 1766. október 27.)

„1766. október 27-én Sipos Pál úr leánykáját temettem.”

G4. **Gábor** (*Márkosfalva, 1766. július 9-†Márkosfalva, 1832. március 20.)

Strázsamester (örmester). Sipos Gábor Sipos József testvérével együtt 1804. január 26-án legfelsőbb helyről kétségtelen nemesnek ismertetett el. Sipos Gábor 1794-től presbiter, 1806. március 8-tól 1809. március 22-ig megyebíró.

1. Θ Bartha (nagyborosnyói) Sára (*1770k.-†Márkosfalva, 1831. január 10.) (Márkosfalva, 1792. március 5.)

2. Θ **Tompa (kisborosnyói) Sára** (Márkosfalva, 1800k.) A házasság nem Márkosfalván történt, de a borosnyói anyakönyvekben sem található anyakönyvi bejegyzés. A márkosfalvi egyházi könyvben¹⁴ van egy feljegyzés 1801. április 12-én. Sipos Gábor panasolja, hogy házastársa, Tompa Sára asszony és asszonytársai nem tartották be a templomi ülésrendet.

H1. Júlia (*Márkosfalva, 1792. december 26-†Márkosfalva, 1795. október 12.) 1795. december 12-én temetem Sipos Gábor strázsamester úr véletlenül megholt 6 esztendőös leánykáját, Sipos Júliát, aki a fuszulykát (babot) ette, az a torkán elakadt és hirtelen megfulladt.

H2. Anna (*Márkosfalva, 1795. július 11-†Márkosfalva, 1797. március 8.)

H3. Lajos I. (*Márkosfalva, 1796-†1797. július 9.)

H3. Zsuzsanna (*Márkosfalva, 1797. október 8-†Ikafalva, 1878. október 13.) Sipos Lajos II. ikertestvére.

Konfirmált: 1812. május 10.

Θ Dienes (Dénes) (ikafalvi) Balázs (*Ikafalva, 1780-†Ikafalva, 1850. január 27.) (Márkosfalva, 1838. július 30.)

¹⁴ A márkosfalvi ref. eklézsia protocoluma 1794. szept. 3. napjától van vezetve.

Dienes Balázs 1. ♂ László Betulia (*1775-†1866. augusztus 23.) Elváltak.

I1. Dienes Kornélia (*1841. január 16-)

I2. Dienes Karolina (*1843. január 9-) ♂ Fetés Gábor (*1837. augusztus 26.)

1864. május 2. Fetés Gábor szülei: Fetés Mózes és Fetés Judit.

H4. Lajos II. (*1797. október 8-) Sipos Zsuzsanna ikertestvére.

H5. Zsigmond (*Márkosfalva, 1800. május 9-†Márkosfalva, 1881) katonatiszt.

♂ Barabás (márkosfalvi) Rozália. (*Márkosfalva, 1804. január 4-†Márkosfalva, 1873. június 16.)

Meghalt hosszas betegség után. Temette Bodola Sámuel, Márkosfalván.

1827. április 17. Nemes Sipos Zsigmond ifjú legény és Barabás Antal úr hajadon leánya, Barabás Rozália házasságot kötöttek, esperesi úr dispensatioja¹⁵ (felmentése) mellett.

A márkosfalvi ref. templom szószéki koronáját adományozta és felirat is megmaradt:

T. Sipos Zsigmond és nője Barabás Rozália asszony 1843-ban.

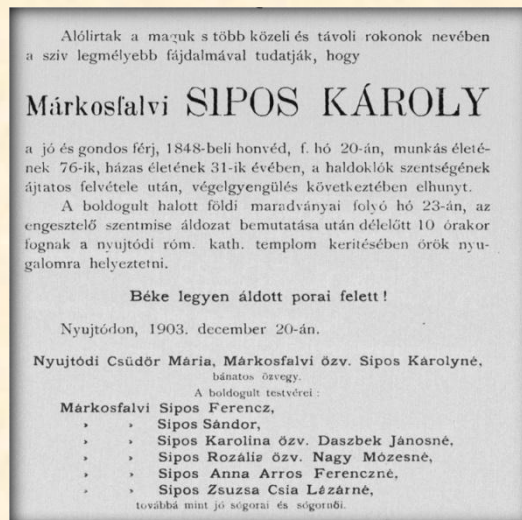
Barabás Rozália sírja a Márkosfalvi temetőben van, a felirat:

„Itt nyugszik Sipos Zsigmondnő Barabás Rozália szül. 1804. jan. 4-én, és meghalt 1873. június 16.-án. Párosult 1827. április 4-én. Dédunokái Kónya Anna (1903-1992) és Kónya Emília (1912-)”

[Barabás (márkosfalvi) Rózália apja Barabás Antal. Folytatás: Barabás (márkosfalvi) családja.]

I1. Károly (*Márkosfalva, 1828. január 12-†Nyújtód¹⁶, 1903. december 20.)

♂ Csüdör (nyújtódi) Mária (*1830-†Nyújtód, 1904. március 2.) 1873.

Márkosfalvi Sipos Károly gyászértesítője. 1903.

„Alólírtak a maguk s több közeli és távoli rokonok nevében a szív legmélyebb fájdalmával tudatják, hogy Márkosfalvi Sipos Károly a jó és gondos férj, 1848-beli honvéd, f. hó 20-án, munkás életének 76-ik, házasságának 31-ik évében, a haldoklók szentségének ájtatos felvétele után, végelgyengülés következtében elhunyt. A boldogult halott földi maradványai folyó hó 23-án, az engesztelő szentmise áldozat bemutatása után délelőtt 10 órakor fognak a nyújtódi róm. kath. templom kerítésében örök nyugalomra helyeztetni. Béke legyen áldott porai felett! Nyújtódon, 1903. december 20-án. Nyújtódi Csüdör Mária, Márkosfalvi özv. Sipos Károlyné, bántos özvegy. A

¹⁵ A felmentés a tisztán egyházi törvény kötelező erejének részleges, esetre való felfüggesztése. A kézdi esperes Bodola Ferenc márkosfalvi pap volt.

¹⁶ Nyújtód: Kézdivásárhelytől 5 km-re északkeletre az Ojtozi-szorozhoz vezető út mentén a Feketeügy jobb partján fekszik. Nagy- és Kisnyújtóból áll, utóbbit csak az Esztelnek-pataka választja el Kézdiszászfalutól.

boldogult testvérei: Márkosfalvi Sipos Ferencz, Sándor, Sipos Karolina, özv. Daszbek Jánosné, Sipos Rozália, özv. Nagy Mózesné, Sipos Anna, Arros Ferenczné, Sipos Zsuzsa, Csia Lázárné, továbbá mint jó sógorai és sógornői. Ny. Ifj. Jancsó M. a Székelyföld első gőzerőre berendezett új könyvnyomdájában. Kézdivásárhely. 1903. Séra Imre első temetkezési vállalata.”

Márkosfalvi özv. Sipos Károlyné született Csüdör Mária gyászértéskönyve. 1904.

„Alóliktak a maguk s több közeli és távoli rokonok nevében a szív legmélyebb fájdalommal tudatják, hogy márkosfalvi özv. Sipos Károlyné született Csüdör Mária életének 74-ik, özvegységének 3-ik havában, folyó évi március hó 2-án délelőtt 7 órakor, rövid szenvedés után jobblétre szenderült. Az üdvözültnék porrészei folyó év és hó 5-én délelőtt 10 órakor a róm. kath. szertartás szerint fog a templomkerítésben örök nyugalomra helyezettetni. Béke legyen áldott porai felett! Nyújtódon, 1904. március 2-án. Gyászolják: Csüdör Mári férj. Fazekas Dénes, Csüdör Irma férj. Német István és gyermekeik. Bögözi Mihály és neje sógor és sógornő. Csüdör Ilona férjzett Simon Balázsné és Csüdör Béla hátramaradt gyermekei. Simon József, Csüdör Róza, Berta, Etelka és Mariska. Kovács Teréz férj. Kádár János és gyermekei. Bodó Endre és Ignác, Kovács Amália férj. Kádár János, Kovács Miklós és Ferencz, mint unokák. Ny. Ifj. Jancsó M.-nél. Kézdivásárhely. 121-1904. 836. Séra Imre első temetkezési vállalata.”

I2. Ferenc I. (*Márkosfalva, 1829. december 29-†Márkosfalva, 1891)

Keresztszülők: Becző András, Sipos Zsuzsanna, Salamon Mózes és felesége. Bába: Hegyeliné.

Ø Bartok Rákhel (-†Nyújtódon, 1903. december 20. után) (Márkosfalva, 1875k.)

J1. Jenő (*Márkosfalva, 1877-†Márkosfalva, 1886. november 21.)

Meghalt Sipos Jenő 9 éves, apja ifj. Sipos Ferenc. Bodola Sámuel temette a köztemetőben.

J2. Ferenc II. (*Márkosfalva, 1879k.-†Márkosfalva, 1893 után)

I3. Karolina (*Márkosfalva, 1832. május 12.-†Kézdivásárhely, 1910. május).

Keresztszülő: Sipos Zsuzsanna. Bába: Mántó Andrásné. Konfirmált: 1845.

1. Ø Daszbek János, 1857.

2. Ø Rácz Bálint (*1830. január 17-†1889. május 29.)

J1. Daszbek Mária (*1862. augusztus 1-).

Ø Szász Dániel I. (*1862. január 4-) (Kézdivásárhely, 1887. május 30.)

K1. Szász Mária (*Kézdivásárhely, 1883. október 25.) A házasságkötés után törvényesnek elismerve.

K2. Szász Dániel II. (*Kézdivásárhely, 1889. május 6- †Kézdivásárhely, 1894. augusztus 19.)

K3. Szász Lajos (*Kézdivásárhely, 1896. február 27-)

J2. Daszbek Laura (Lóri) (*1865. január 23-). Ø Jancsó István I. (*1862. január 4-) (1883. november 11.)

K1. Jancsó István II. (*1884. szeptember 22-)

K2. Jancsó Lajos (*1886. szeptember 12-)

K3. Jancsó Gizella (*1888. augusztus 23-). Ø Kézsmárky

K4. Jancsó Béla (*1890. október 20-)

K5. Jancsó Anna (*1892. augusztus 23-) Ø Györfi.

K6. Jancsó Ilona (*1896. december 31-†1898. november 12.)

I4. Rozália I. (*Márkosfalva, 1834. augusztus 5-†Márkosfalva, 1836. október 26. A halál oka: kolera)

Keresztszülők: Barabás Sándor és Sipos Zsuzsanna. Bába: Hegeliné.

I5. Lajos (* Márkosfalva, 1836. november 21-†Márkosfalva, 1890. május 27.)

Meghalt erőszakos halállal. Felboncolás után, D. Antal főorvos átiratára temetették el.

Lakott: Márkosfalva 93.

Temette: Bodola Sámuel. Keresztszülő: Sipos Zsuzsanna. Bába: Mántóné.

Θ Kovács Poli (*1842-†1928)

J1. Zsuzsa (*1872k.-)

J2. Anna (*Márkosfalva, 1875. szeptember 29-†Márkosfalva, 1944.)

1875. szeptember 29-én született Sipos Anna, szülei Sipos Lajos és Kovács Poli.

Keresztszülők: lisznyói Fekete György és neje Kovács Ágnes.

Θ Konya Gábor

K1. Kónya Zsuzsa

K2. Kónya Anna (*1903-†Márkosfalva, 1992)

K3. Kónya Emília (*1912-†Márkosfalva, 1995)

K4. Kónya Júlia

K5. Kónya Róza

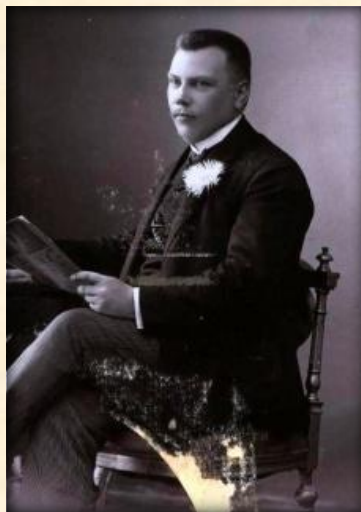
K6. Kónya Gábor

J3. Zsigmond I. (*Márkosfalva, 1877. szeptember 26-)

1877. szeptember 26-án született Sipos Zsigmond, szülei Sipos Lajos és Kovács Poli.

Keresztszülők: Sipos Ferenc és Bartok Ráchel. Pap: Bodola Sámuel. Bába: Dombo Jánosné, Bakk Mari.

K1. Zsigmond II. (*1900k.)

Sipos Zsigmond, 1930 k.

I6. Rozália II. (*Márkosfalva, 1839. január 28-†Nyújtod, 1903. december 20. után).

Keresztszülők: Donát József és Donát Lajos. Barabás Anna, Becző Józsefné, Barabás Sándor.

Bába: Mántóné. Konfirmált: 1852.

Θ Nagy (feldobolyi) Mózes, özvegy. (*1817. †Nyújtod, 1903. december 20. előtt) (Márkosfalva, 1861. január 8.)

Esketési tanúk: feldobolyi Damó Ferenc, Damó Sándor, márkosfalvi Volanus István, Mihály Elek.

Pap: Bodola Sámuel.

I7. Anna (*Márkosfalva, 1841. március 14-†Nyújtod, 1903. december 20. után)

Θ Aros Ferenc (*1838k.-†Nyújtod, 1903. december 20. után)

Keresztszülők: Barabás József és felesége. Bába: Mántóné. Konfirmált: 1852.

I8. Sándor (*Márkosfalva, 1843. április 28-†Nyújtod, 1903. december 20. után)

Keresztszülők: Barabás József és felesége. Bába: Mántóné. Konfirmált: 1857.

J1. Jenő

19. Julianna (*Márkosfalva, 1845. május 5-)

Keresztszülő: Barabás József és hitvese.

Ø Szilveszter István (*1817) (1871. szeptember 2.)

Házasságot kötöttek Szilveszter István alsócsernátoni, 54 éves, özvegy és márkosfalvi Sipos Julianna 26 éves, hajadon.

Tanúk: Sipos Ferenc, Kovács József, Barabás Elek. Eskető pap: Bodola Sámuel.

1872. április 1-én Házasságot kötöttek: Barabás Sándor, 31 éves özvegy és Czako Julianna, 22 éves hajadon.

110. Zsuzsanna (*Márkosfalva, 1847. február 10-†1923. március 26.)

Keresztszülő: Dénes Balás és felesége Sipos Zsuzsanna. Bába: Csomosnő. Konfirmált: 1859.

Ø Csia (czofalvi) Lázár (*1842. december 12-†1919. december 27.)

Márkosfalva, 1873. szeptember 18-án házasságot kötöttek Csia Lázár, (*1842) Czofalvi, Orbai széki 31 éves és Sipos Zsuzsanna (*1847) 26 éves. Tanúk: Csia Sándor, Nagy Mózes, Barabás Péter, Bitai József.

Eskető pap: Bodola Sámuel.

111. Rákhel (Ráki) (*Márkosfalva, 1849. március 29-†Márkosfalva, 1887. október 19.)

Keresztszülők: özvegy Donát Józsefnő és Dénes Balázsnő, Barabás Péter ifjú. Bába Rácz Andrásnő.

Konfirmált: 1861.

Ø Becző György, unitárius (*1841. szeptember 19-†1919)

Márkosfalva, 1873. január 15-én házasságot kötöttek Becző György (*1842) 31 éves és Sipos Ráchel (*1849) 24 éves. Tanúk: Sipos Ferenc, Sipos Lujza, Becző István, Garai István, Santa István, Kovács József, Kovács András.

J1. Becző Kálmán (*Márkosfalva, 1873. október 24-†Márkosfalva, 1874. május 22.).

H6. Rákhel (*Márkosfalva, 1803. március 27-)

Beoltottak: 1812. május. Tiszt. Sipos Gábor leánya Ráchel (9 éves volt)

Konfirmáltak: 1816. november, Sipos Gábor úr leánya Ráchel.

Ø Lantos Salamon (létfalvi gyalog katona, Brassói iskolamester) (1827. augusztus 3.)

H7. **Sámuel** (*Márkosfalva, 1806. október 25-†Márkosfalva, 1841. október 16. A halál oka agyvérzés.)

„1841. október 16-án meghalt, október 18-án temették nemes Sipos Sámuel curator urat, a halál oka guta ütés, meghalt hosszas betegség után.”

Himlő ellen beoltottak 1812. májusában. Sipos Sámuel és Sipos Rákhel.

Ügyvéd, földbirtokos volt.

Ø Botár Inesz (*1813. december 8-†Márkosfalva, 1895. október 27.) (Márkosfalva, 1833. október 25.)

A rendelkezésre álló irat alapján megállapítható, hogy Sipos Sámuel született 1806. esztendőben Márkosfalván. Keresztelő: 1806. október 25.

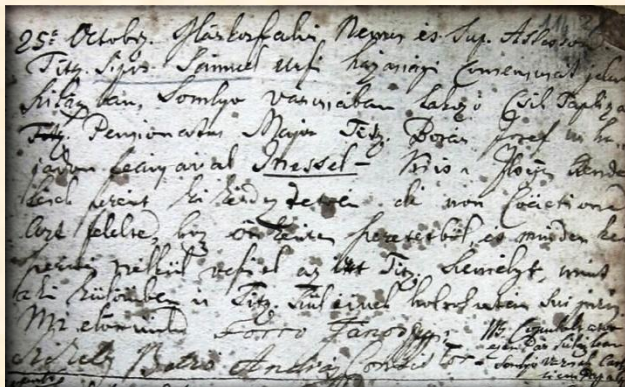
Szülei: Sipos Gábor és Kis-Borosnyói Tompa Sára.¹⁷

Az eredeti okirat a legrégebbi rendelkezésemre álló anyakönyvi kivonat, melynek pontos szövege:

"Egyházi hivatalos Bizonyítás Arrol, hogy Márkosfalvi Tekint(etes) Sipos Sámuel Úr, mostan Regio Tablary Cancellista (ügyvéd gyakornok) ugyan Márkosfalván élő és resideáló (jelenleg is élő) Szüleitől, Tekintetes Nemes Sipos Gábor úrtól és Tekintetes K. (kis) Borosnyói Tompa Sára Affonytól, született az ezer nyolcszáz hatodik, 1806. esztendőben, és kereszteltetett ugyanazon esztendő október hónapjának 25.-k napján. Mely dolognak

¹⁷ Az egyházi hivatalos bizonyítást 1830. júl. 28-án Bodola Ferenc ref. pap jegyzetelte ki Márkosfalván. Lepecsételve, elmosódott pecsét. Sipos Sámuel ügyvéd gyakornok (Regio Tablary Cancellista) volt 1830-ban 24 éves korában és 35 éves korában 1841. okt. 18-án halt meg.

hiteles voltát a Márkosfalvi Szent Eclésia Matriculájának 39.I és 200.I lapjáról ezekben hivatalosan ki írtam, s adtam. Márkosfalván 28. Júl. 1830. Bodola Ferenc református pap.”

Sáros Sámuel és Botár Ines házasságkötési anyakönyve.

„1833. október 25. Márkosfalvi nemes és Sup.(erior, tehát felső) Asloson Tiszt. Sáros Sámuel úrfi házassági cerenomiát jelenti Szilágyban, Somlyó városában (ma Szilágy-somlyó, Zilahtól 25 km-re fekszik) lakó Csik Tapolcai Peregrinus (Bevándorló, idegen földön tartózkodó) Major Tiszt (Katona, őrnagy.) Botár József hajadon leányával Inessel (Inesszel), akit ... kikérdezvén ... azt felelte, hogy önként és szeretetből és minden kényszer nélkül veszi el tisztelt személyt... Mi előttünk: Forró János, székely Bető András. Szilágy, Somlyó vára. Katolikus pap.”

Botár Ines¹⁸ emigráns tiszt leánya, Sáros Sámuel és Botár Ines Kolozsvárt ismerkedtek meg. (Sáros Sámuel naplójából tudjuk, hogy 1839-ben Botár Ines szülei Kolozsvárt éltek) Botár Ines testvére Botár Eugén (Jenő) katonatiszt. Botár József generálist a dálnoki tetőn fogadták, mikor jött katonai felülvizsgálatra. Ez valószínűleg a Napoleoni harcok idején történhetett, az 1800-as évek elején.¹⁹

Botár József (Josephus Botár) (*1770-†Kolozsvár, 1846. október 12.) 76 éves volt. A halál oka marasmus, öregkori sorvadtság, kóros soványság. A halál bekövetkezte: Improvisus, váratlanul, hirtelen történt. Temette: Kedves István Steph. Kedves Abb. (*1782-†1864) kolozsvári apátplébános. Lakott Claudopolis városában, tehát Kolozsvárt, a kolozsvári katolikus halotti könyvek alapján, aki Csik Tapolczai származású volt.²⁰

Botár József Conditio (státusz): Pensionatus Supremus Vigiliarum Magister, régies megnevezéssel főstrázsames-ter, mai nevén őrnagy. Ez annak idején olyan magas rendfokozatnak számított, hogy még Széchenyi István sem tudta elérni, ezért is hagyta ott a katonaságot.²¹

Sáros Sámuel naplóját (naplójának kb. egyharmada maradt fenn) 1841. október 13-ig írta és három nap múlva meghalt. Márkosfalvi halotti anyakönyv: „1841. október 18. nemes Sáros Sámuel Curator urat, gutaütés követően, hosszú betegség után, meghalt október 16-án.” A márkosfalvi egyházban az 1841. november 1-i ülésen Sáros Sámuel halálózása után, az általa az egyházban végzett munkát a presbitérium szétosztotta.

Botár Ines 2. Θ Barabás Dániel (*Márkosfalva, 1820. április 11-†Márkosfalva, 1871. november 24. A halál oka agyvérzés). (Márkosfalva, 1852. április 12.) (Folytatás, Barabás (márkosfalvi) családja.)

¹⁸ Bogdán Éva adatai.

¹⁹ Sáros Etelka levele alapján. Arra utal, hogy a Sáros Sámuel naplójában írt erről. Sajnos ez a lap elveszett.

²⁰ Az 1683 utáni lustrában szereplő Botár lovasok: Botár János, Botár Bálint fia 2. Kapitány uram köművese, aki menti, Botár Mihály fia 4. Botár János junior, fia 1. 22 faggyút ad a kapitánynak a hadból való mentességért. Demény Lajos: Székely Oklevéltár. 1680-1692. Új sorozat. VIII. Id. mű. 83. 90. 92. 1683. évi bécsi hadjárat után. Csíki nemesség. Bodo Mihály uram száza. Tapolcza. (Csik Tapolca)

²¹ Felesége olasz származású volt. A kolozsvári katolikus halotti anyakönyvek alapján: Botár József felesége Cancici (vagy Canciani) Katalin (Catharina) meghalt 1860. július 2-án, 80 éves korában, váratlanul, Kolozsváron, vallása római katolikus, született Udinében (Olaszországban) 1780-ban. Lakott Kolozsvárott a Kül-közép utca 412-ben.

Sipos I. Béla, 1959. Július havában 84. éves korában többek között ezt írta családtörténetében:

„A nagy zökkenő a családban 1842-ben²² következett be, mikor nagyapánk, Sipos Sámuel szorgalmas és törekvő ügyvéd fiatalon 36 éves korában elhalt, hátrahagyva 6 éves Ferencz és 1 éves György gyermekeit. Özvegye Botár Inez, egy csaszaki (Botár Inesz édesanyja lehetett olasz vagy spanyol származású, az édesapa Botár József csíktapolcai, katolikus vallású volt. S. B.) kis huszárkapitány lánya, férjhezment Barabás Dániel úrhoz, ki is mostoha gyermekeit mesterségre adja, Ferencz asztalos, György szabó lesz, de csak nagykorúságuk eléréséig. Mihelyt gyámság alul felszabadulnak, mindketten hazatérnek, átveszik megdézsmált örökségüket és a 70-80 hold földbirtokból megmaradt 40-45 holdon gazdálkodni kezdenek.”

Olosz Katalin a következőkben foglalta össze a dédapja, Sipos Ferenc szüleiéről megmaradt családi emlékeket.²³:

Botár József ügyvédőrnagy volt. Spanyol feleségét katonáskodása idején szerezte. Az asszony vele ment a háborúskodások idején is. Egyik gyermeküket Fiumében hagyták, a másikat egy másik helyen. A háború után összeszedték őket, s hazatértek Márkosfalvára. Sipos Sámuel korán meghalt, két kiskorú árvát (Ferencet és Györgyöt) hagyva maga után. Feleségének hátrahagyta, hogy taníttassa a két fiát abból a 40 hold földből, amit tőle örökölték. Az asszony hamarosan férjhezment egy Barabás Dániel nevű márkosfalvi emberhez, s nem teljesítette Sipos Sámuel végakarátát. A két fiút nem küldte iskolába, hanem iparosnak adta: Ferencet asztalosnak, Györgyöt pedig szabónak. Egyik sem folytatta a mesterségét, gazdálkodtak az apjuktól örökölt birtokon.

Sipos Sámuel naplójából, pénzügyi elszámolásából (összesen 153 lap) megmaradt 45 lap. Az 1836-os évből 45.-60. lapok (1836. május 5–1836. november 14.) Az 1838-as és 1839-es évekből 97-108. lapok (1838. augusztus 21-1839. január 1.) Az 1839-es évből 109-124. lapok (1839. január 1-1839. szeptember 17.), végül az 1841-es évből 151-153. lapok (1841. augusztus 30-1841. október 13). 1841. október 13. után nincs bejegyzés, nincs utalás betegsége, de a halotti anyakönyvből kiderült, hogy agyvérzésben 1841. október 16-án, tehát 3 napi szenvedés után hunyt el. Nincs adat arra vonatkozóan, hogy Sipos Sámuel mikor kezdte írni a naplóját, feltételezhetjük, hogy 1834. január hónapban kezdte, miután megnősült.²⁴

Sipos Sámuel tömören, tárgyyszerűen jegyezte fel az eseményeket. Ferenc és Adolf fiairól keveset írt, többnyire azt, hogy Ferencet – ahogy becézte, Ferust – elvitte Nővére, Zsuzsanna és sógora, Dénes Balázs lkafalvára. Dénes Balázssal rendszeresen találkozott, láthatóan jó viszonyban voltak. A jogi munka mellett a fő tevékenysége a mezőgazdasági munka és annak megszervezése volt. Termesztettek búzát, zabot, kukoricát, burgonyát, káposztát, tököt, veteményeket, mákot, kendert, lent, dohányt. A földet rendszeresen trágyáztatta. A felesleges terményeket ő, vagy a felesége Botár Inesz a környező településeken eladta. Néha a szolgák is elmentek árusítani. A tartott állatok közt említi a lovakat, teheneket, ökröket, disznókat, juhokat. Közlekedési eszköz lószékér, télen lószán. Pálinkát a városban Kézdivásárhelyen vásárolt és nagyrészt a szolgáknak adta. Templomba Szentkatolnára is jártak. Sipos Sámuel igen szorgalmas ember volt, állandóan vagy úton volt, vagy otthon a mezőgazdasági munkát szervezte. Elsősorban a Háromszéket járta be ügyei miatt, de Kolozsvárra és környékére is eljutott. Halála előtt egy új ház építésébe kezdett. A pénzügyi elszámolásai pontosak voltak. A szolgák szerződésében pontosan leírta a fizetési feltételeket, amiben a ruházkodás is benne volt foglalva. Fával

²² Pontosán: Sipos Sámuel 35 éves korában: 1841. október. 18-án halt meg agyvérzésben. Sipos György fia 1 hónapos, Ferenc fia 5 éves volt halálakor. (S. B.)

²³ Olosz Katalin: Sipos Ferenc (1836-1927) leszármazottai. Kiegészítések Dr. Sipos Béla családtörténetéhez. (Adatok, narratívák) 2006. Részlet.

²⁴ Sipos Sámuel naplója digitalizálva és feldolgozva megtalálható a Sipos Béla: a márkosfalvi Siposcsaládtörténete1rész.doc-ban. www.terray.hu családtörténet oldalon.

fűtöttek, a fát az erdőből hordatta. 1839. aug. 10-én beszámol arról, hogy apósa és anyósa Kolozsvárról egy szekeressel Márkosfalvára érkeztek látogatóba és augusztus 18-án utaztak haza. 1839. augusztus 14-én pedig két szekéren elmentek Ozsdolára sógorához, Eugénhez (Botár Ödönhöz). Az utolsó bejegyzés 1841. október 13-án: „Kolozsvára írunk meg írva hogy a Josa (Józsa) pénzét 73 rft.-t 27 krajcárt méltóztatnék fizetni, hogy avval a pénzzel az elkezdett építést folytathassuk, ezt a levelet feltettem a postára.”

11. Ferenc (*Márkosfalva, 1836. április 10-†Márkosfalva, 1927. október. 21.)

„1836. április 24. Sipos Sámuel és Botár Inesz törvényes házasságából Ferentz nevű fiát kereszteltem, aki született 1836. április 10. K(ereszt) K(oma) Generális Villata úr ő nagysága kinek is fő kereszt atyai helyettese volt Botár L. alhadnagy úr, K(ereszt)anyja Tekintetes Cseh József királybíró úr kisasszonya Tekintetes Cseh Susanna es több jelen levők előtt.”

Bába: Hegyeline. Konfirmált: 1850.

Ö Barabás Mária (*Márkosfalva, 1836-†Páva, 1938. január 6.). (Márkosfalva, 1859. október 27.)

Sipos Ferenc fél szemét és fél füle hallását kilenc éves korában, skarlátban elvesztette. Mint iparos legény bejárta Németországot, megtanult németül. Öreg korára teljesen megvakult és megsüketült. (1916-ban még hallott, ha hangosan beszéltek a fülébe) Márkosfalván temették el. A család úgy tudja, hogy meghagyta: a sírját csúcsosan hantolják fel, hogy „a marha ne legelhessen rajta”. (Barabás Mária, Barabás Antal (*1809-) barátosi jegyző és zágoni Bodola Róza (*1811. február 1-) leánya.)

[Folytatás márkosfalvi Barabás és zágoni Bodola család]

A márkosfalvi kepe főkönyv, egyházfenntartói járulék fizetése.

Részletek:

1922-1926. évek: Sipos Ferenc, Sipos György, Jakó Pál, Sipos Lajosné.

1927. év: Sipos Ferenc, ősszel fizetett, 1927. október 21-én meghalt és Márkosfalván temették el.

Sipos György, fizetett, meghalt 1928. január 13-án.

1928-1929. évek: Sipos Ferencné, Sipos Zsuzsa.

1930. év: Sipos Ferencné, a következő évben nem fizetett, Pávára költözött, ott halt meg 102 éves korában, 1938. január 6-án. Páván temették el. Sipos Zsuzsa.

1931. év: Sipos Zsuzsa

Sipos Ferencné, Barabás Mária fotója, 1930k.

Sipo Ferencné, Barabás Mária gyászértésítője. 1938.

Özveg Sipo Ferencné, szül. Barabás Mária munkás élete 102-ik, gyászos özvegységének 11-ik évében 1938. január 6-án reggel 8 órakor végelgyengülésben Pávan elhunyt. A pávai temetőben nyugszik. Gyászolják: Sipo Irma és Sipo Mária gyermekei, Bartha Károly veje, Bartha Jenő, ifj. Bartha Károly, neje Rozenthál Rózsi, Bartha Ella, Bartha Irma, férje Olosz Ferenc unokái, Olosz Ella dédunoka.

J1. László (*Márkosfalva 1860. november 17-†Versec 1886. július 30.)

Anyakönyv: 1860. november 17-én született, 24-én keresztelték Sipo Lászlót, szülei Sipo Ferenc és Barabás Mária nemesek.

Keresztszülők: Forró János és Becző Borbála nemesek. Keresztelte: Bodola Sámuel. Bába: Kádárnő.

Nagyenyeden tanult, tanító volt, de benn maradt a katonaságnál. Sipo Lászlót Magyar királyi honvédelmi miniszteri rendelettel 1884. augusztus 23-án a krassótemesi 17-ik zászlóaljhoz helyezték ²⁵, majd 1885. november 1-ével a tetteges állományban a gyalogságnál a 17-ik zászlóaljnál tiszthelyettesnek nevezték ki.²⁶ Ezt követően 1885. november 18-án a torontáltemesi 16-ik zászlóaljhoz vezényelték.²⁷ Így került személyes tragédiájának városába a Temes megyében lévő Versecre, a Verseci járás székhelyére. 1886. július 30-án Herceg Ferencsel párbajozott Versecen. A párbajban halálos sebet kapott, a helyszínen elvérzett, ²⁸ ²⁹ Versecen temették el. Végtisztességéről Deák Alajos ottani adóhivatali tisztviselő, távoli rokon gondoskodott. Ő értesítette a szülőket is, ifj. Barabás Antal borosnyói postamester útján, aki testvére volt Sipo László édesanyjának, Barabás Máriának. Sipo Ferenc ágán

²⁵ Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára. 1884. 11. évfolyam. 08-27/28. szám. 197.

²⁶ Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára. 1885. 12. évfolyam. 10-27/36 szám. 279.

²⁷ Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára. 1885. 12. évfolyam. 11-26/39. szám. 301.

²⁸ A párbaj története le van írva: Magyar párbaj. Osiris 2002. Clair Vilmos: Magyar párbajok. I-II. Bp. 1930. Reprint. 299-301. Herczeg Ferenc és Siposs honvéd tiszthelyettes. 1886. VII. 31. Sipo III. Béla kiegészítése: Clair Vilmos 1930-ban adta ki munkáját, amikor Herczeg Ferenc valóban kora ünnepelt írója volt, de a párbaj idején még író sem volt, a váci börtönben a párbaj után írta első könyvét, a „Fenn és lent” c. munkája 1890-ben jelent meg és elnyerte az Egyetemes Regénytár pályadíját. Tehát Herczeg Ferenc a párbaj után, annak hatására lett író. Clair Vilmos (*1858-†1951) elfogult Herczeg Ferenc javára és még Herczeg visszaemlékezéséhez képest is rosszabb színben tüntette fel Siposs Lászlót.

²⁹ Herczeg Ferenc: Emlékezési. A várhegy. Szépirodalmi. Kiadó. 1985. 192-199. Herczeg Ferenc részletesen leírta Sipo Lászlóval történt párbaj történetét. A Várhegy 1933-ban jelent meg, tehát 47 évvel a párbaj után, így nem biztos, hogy Herczeg Ferenc pontosan emlékezett az eseményekre, amikor már ünnepelt író volt.

így a fiúág kihalt.³⁰ Barabás Mária élete végéig gyászuhat hordott, a párbaj idején 50 éves volt, 102 évet élt.

Eszes Máté ezredes, a Zrínyi könyvkiadó igazgatója 1997-ben nagysikerű könyvet írt „Híres bajvívások, hírhedt párbajok” címen. Ebben a Herczeg-Sipos párbajt is részletesen leírta. Részlet a könyvből: „Mindjárt az első összecsapásnál Sipos jobb hóna alatt kapott, ahonnan valósággal ömlött a vér. A szerencsétlen ember megtántorodott, az orvosok és a segédek siettek a segítségére. A két orvos hiába követett el mindent, az elmetszett ütőeret nem tudták lekötni. Az erősen vérző fiatalember néhány perc után a karjaiban meghalt. Délután lett volna a második párbaj, de a barátját ért szerencsétlenség hatása alatt Fodor hadnagy visszalépett. Kijelentette, hogy lemond tiszti rangjáról, amit valóban meg is tett.”³¹

Gazda Árpád: Herzogból Herczeg. Párbajhistória³² „Halálos kimenetelű, Versecen zajlott kardpárbajról számoltak be 1886. augusztus elsején a pesti és vidéki lapok. Az újsághírekben jobbra iniciaisával jelölt Sipos László honvéd tiszthelyettes és Herzog Ferenc jogászhallgató négy nappal korábban a Magyar Nyelvtérjesztő Liga mulatságán egy kisasszony miatt szólalkozott össze, s kölcsönös sértegetések vezettek a Sipos számára végzetes párbajhoz. A fiatal tiszthelyettest évtizedeken át gyászolta a háromszéki család. A győztes "párbajvétség" miatt három hónapig vezekelt a váci államfogházban. Unalmában írni kezdett, s Herczeg Ferenc néven a század első felének legünnepeltebb magyar írója lett. A párbajhistóriát eddig kizárólag az ő leírása alapján ismerte az irodalomtörténet.

Egy családi levelesládából azonban nemrég olyan levelek kerültek elő, melyek a történetet a másik fél szemszögéből tárlják³³. Olosz Katalin (Sipos Ferenc és Barabás Mária dédunokája) kutatásai alapján a következő megállapítást lehetett tenni: „A levelek szerint Herczeget megbotránkoztató viselkedése miatt kiutasították a társaságból, Herczeg viszont úgy írja le, hogy ő maga látta jobbnak elmenni. ...Gettmann Anna kisasszonyt Sipos bajtársa, Fodor Ferenc hadnagy kitáncoltatta a cselédek közé” A párbaj emiatt történt, nem is Sipos Lászlónak kellett volna párbajoznia.³⁴

A Fővárosi Lapok 1888. novemberében megemlékeztek a párbajról, teljesen elfogultan Herczeg Ferencet védve. „Ítélet párbajért. Nyáron múlt két éve nagy híre volt egy párbajnak, melyben Sipos László áldozatul esett. ... Sipos László jó vívó hírében állt, de ellene fordult a nemezis, ... Tegyük hozzá, hogy ebben az egész ügyben Herczeg Ferenc volt a lovagias.”³⁵

Sipos László gyászértesítőjét és fényképét Gazda Enikőtől kaptam meg. A gyászértesítő szövege: A Verseczen állomásozó m. királyi honvédtisztikar mély fájdalommal jelenti felejthetetlen bajtársa Sipos László m. kir. honvéd hadapród-tiszthelyettesnek 1886. évi július hó 30-án délelőtt 8 órakor életének 26-ik évében hirtelen történt gyászos kimúltát. Versecz. Verseczen temették el az ágostai hitvallásúak sírkertjében. A férfiág Sipos Ferencnél így kihalt.

³⁰ A Sipos ág fiú ága Sipos Ferenc testvérénél, Sipos Györgynél, annál is csak Sipos Béla I. fiánál folytatódott.

³¹ Eszes Máté: Híres bajvívások, hírhedt párbajok. Budapest. Móra, 1997. 85-88.

³² Gazda Árpád: Herzogból Herczeg. [Párbajhistória](#). 171-186. Megjelent: Erdélyi Napló, 1999. július 29. 8-10.

³³ Sipos László nagybátyjának, Barabás Antal magyar királyi postamester levele Deák Alajoshoz. Nagy- borosnyó, 1886. szeptember 2.

³⁴ Sipos I. Béla nagyapám 1960 körül hasonló módon emlékezett meg a párbajról. Fodor Ferenc helyett azért párbajozott először Sipos László, mert jobb vívó volt. (S. B.)

³⁵ [Fővárosi Lapok. 1888. november](#). 318. szám. 2337.

Sipos László 2 fényképe 1886-ból.³⁶

J2. Irma (*Márkosfalva, 1863. október 1-†Páva, 1942. április 22.)

Anyakönyv: 1863. október 10-én született és október 11-én keresztelték Sipos Irmát, szülei ifj. Sipos Ferenc és Barabás Mária. Keresztszülők: Vékás Lajos barátosi lelkész és Barabás Lujza. Bába: Rácznő. Pap: Bodola Sámuel. Konfirmált: 1878.

Varrónőnek tanult, nem ment férjhez.

Apja, Sipos Ferenc haláláig Márkosfalván élt, az 1930-as években édesanyjával együtt Pávára költözött Mária húgához (Bartha Károlynéhez). Páván van eltemetve. Családja nem lévén, minden idejét a kézimunkázásra fordította.

Sipos Irma gyászjelentése. Páva. 1942. április 22.

J3. Mária (*Márkosfalva, 1873. október 21-†Páva, 1947. augusztus)

Anyakönyv: 1873. október 21-én született és november 2-án keresztelték Sipos Máriát, szülei ifj. Sipos Ferenc és Barabás Mária. Keresztszülők: nemes Sipos Ferencznő, Bartok Ráchel. Bába: Tompa Andrásné. Pap: Bodola Sámuel.

Ø Bartha Károly I. (*Páva, 1867-†Páva, 1943. március 12.) pávai tanító (Páva, 1897.)

Bartha Károly I. az 1800-as évek végén, Gyulafalván (Háromszék vm.) kezdte tanítói pályafutását, majd szülőfalujába, Pávára került haza.

Szőcsné Gazda Enikő „20. század eleji értelmiségi életmód Páván egy családi levelezés tükrében”³⁷ c. tanulmánya

³⁶ Sipos László fotóit Olosz Katalintól kaptam meg 2006-ban.

³⁷ Szőcsné Gazda Enikő: 20. század eleji [értelmiségi életmód Páván](#) egy családi levelezés tükrében Páva. 119-158. Tanulmányok egy orbaiszéki faluról. In.: A Zabolai Csángó Néprajzi Múzeum Kiadványai. II. 2011.

a Bartha család sorsának alakulására vonatkozó igen fontos forrás. A terjedelmes publikáció az interneten letölthető, csak néhány megállapítását idézem. „Az aktuális tanulmány tárgyát képező levelezés 1924 ősze és 1942 ősze közt keletkezett, alkotói nem a klasszikus értelemben vett „paraszság” képviselői: a pávai tanító családjának a tagjai írták azokat.³⁸ A levelek létrejöttének közvetett indító oka a Trianoni békeszerződés, és ezáltal Erdély Romániához való csatolása. Ez a történelmi esemény a levelezést folytató pávai Bartha család életét is felborította. A budapesti közgazdasági egyetemen tanulmányait folytató Bartha Jenő (a címzett) 1920-ban, alig 22 esztendősen olyan új társadalmi kontextusba került, amelyre sem anyagilag, sem szellemileg nem lehetett felkészülve. A biztos anyagi támaszt jelentő szülők (Bartha Károly tanító és felesége Sipos Mária) a székelyföldi Páván maradtak, maga Jenő pedig egzisztenciális nehézségeivel, munkahely nélkül, egy elkezdett egyetemmel Magyarországon rekedt.” ... „A nagyborosnyói előnevű, lovaskatonai múltú Bartha család egyik ága a 18. század közepén került Pávára, egy másik ágát pedig a 19. században kezdik e kis településen említeni a levéltári forrásaink. Bartha Károly apja Bartha István (-†1909. július 21) közel fél évszázadig Páván kántor volt. Bartha Károly halotti értesítője: „Özvegy Bartha Károly nyugdíjas igazgató tanító, református presbyter életének 76-ik, boldog házasságának 45-ik évében Páván 1943. március 12-én hajnalban váratlanul visszaadta lelkét Teremtőjének.” [Bartha Károly I. szülei Bartha István iskolamester Θ Tnita Rozália]

Sipos Mária. Kézdivásárhely. 1897.

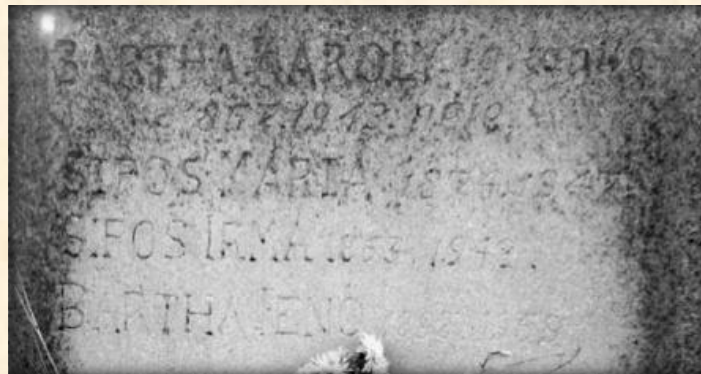

A Bartha család. Bartha Károly II. Bartha Gabriella, Bartha Jenő, Bartha Irma. 1930k.

³⁸ A levelekre Olosz Ferencné Bartha Irma kovásznai lakásának csúrfájában, egy olyan hozományos ládában bukkantunk rá, amelyet feltételezhetően a pávai ház eladásakor, az 1980-as években hoztak át Kovásznára. A levelek fennmaradásáról a család egyetlen tagja sem tudott.

A pávai otthon lakói, Bartha Károlyné, Sipos Mária, Bartha Irma, Bartha Károly, Bartha Ella, Bartha Jenő. 1928k.

Bartha Károly és Sipos Mária sírja a Pávai temetőben.

Bartha Károly igazgató tanító (1867-1942) és neje Sipos Mária (1867-1943),
Sipos Irma (1863-1942), Bartha Jenő.

K1. Bartha Jenő (*Páva, 1898. április 15.-†Páva, 1969)

A sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégiumban érettségizett kitűnő diákként, Budapestre ment egyetemre (közgazdász akart lenni), ott érte a közhatalom változás. Szüleitől, szülőföldjétől elszakadva újságíróként tartotta fenn magát, rövid ideig Pomázon volt nevelő, aztán 1942-ben hazatért, Zabolán volt jegyző a két világháború közötti években, 1945 után onnan kikopott. Családot nem alapított, édesanyjával élt Páván. Anyja halála után is Páván maradt.

K2. Bartha Károly II. (*Páva, 1900. január 22.-†Dachau, 1945)

Ugyancsak Sepsiszentgyörgyön érettségizett. A trianoni döntés után kint rekedt Magyarországon, később sem tért vissza Erdélybe. Rétközön volt tisztviselő. 1945-ben a nyilasok elhurcolták. Minden valószínűség szerint Dachauban halt meg tífuszban. Gyermeke nem volt. Felesége, Rosenthal Róza első házasságából két fiúgyermeket hozott magával. Az egyik fiatalon meghalt, a másik, Kelemen György Budapesten élt. Leánya, Kelemen Éva Lipovecz Ivánhoz (a Heti Világgazdaság 1988-2005 közötti főszerkesztőjéhez) ment férjhez, két leányuk született.

K3. Bartha Gabriella (Ella). (*Páva, 1902. február 10.-†Kovászna, 1986. április 13.)

Kézdivásárhelyen végezte a polgári leányiskola négy osztályát. A negyvenes évekig Páván élt a szüleivel, a világháború után néptanácsi tisztviselő volt Kovásznán. Nem ment férjhez, testvére, Olosz Ferencné Bartha Irma családjával együtt lakott Kovásznán. A pávai temetőben, szülei mellett nyugszik.

K4. Bartha Irma (*Páva, 1904. március 30-†Kovászna, 1997. május 10.)

Kézdivásárhelyen végezte a polgári leányiskola négy osztályát. Férjhez menetelég Páván élt a szüleivel. Rendkívüli kezűgyessége és szépérzéke minden fajta kézimunkában (hímzés, horgolás, szövés, varrás), de különösen a csipkeverésben mutatkozott meg; kézimunkáival kiállításokon vett részt, s díjat is nyert több alkalommal.

Ø Olosz (kovásznai) Ferenc (*Kovászna, 1899. október 10-†Kovászna, 1976. április 7.) kántortanító, aki akkor a Brassó megyei Keresztváron volt református felekezeti tanító.

A bécsi döntés hírére, 1940 szeptemberében hazaköltöztek Kovásznára, mert Keresztvár Dél-Erdélyben, román kézen maradt. Végérvényesen Kovásznán telepedtek le, Olosz Ferenc a kovásznai általános iskolában tanított az V-VII. osztályban matematikát.

L1. Olosz Ella (*Keresztvár, Brassó megye, 1937. január 3-†Kovászna, 1993. február 7.)^{39 40}

Textilművészként önálló kiállításai mellett számos csoportos kiállításon vett részt.

Életművéről férje, Gazda József írt monográfiát. (Gazda József: Gazdáné Olosz Ella. Kriterion – Püski Kiadó. 1994.)

2004-ben, a sepsiszentgyörgyi retrospektív kiállítás alkalmából ugyancsak Gazda József készített albumszerű, igényes katalógust műveiből. (Gazdáné Olosz Ella. Medium Kiadó. Sepsiszentgyörgy, 2004.)

Életművéről újabb album: Gazdáné Olosz Ella. Kovászna, 2014.)

Olosz Elláról a Wikipédiában ez olvasható:

„Vonzalmát a szövéshez édesanyjától, Bertha Irmától örökölte, aki a háromszéki hagyományoknak megfelelően a családi otthon minden textilszükségletét maga szötte. Középiskoláit Kovásznán, majd a sepsiszentgyörgyi Leány középiskolában végezte (1954), Kolozsvárt a Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskolán szerzett diplomát a textil szakon (1961), ahol a nyugati gobelinművészetre Ciupe Mária, az erdélyi népi szövészet hagyományaira Szentimrei Judit irányította rá a figyelmét. 1961-64 között Nagyenyeden, majd 1990-ig Kovásznán rajz- és kézimunkatanár volt. Tíz éven át, 1975-től 1985-ig, szervezte a Kovásznai Nyári Tárlat című kiállítás sorozatot. Már egyetemista korában falusi gyűjtőutakon vett részt, majd élményeit külföldi tanulmányutakon egészítette ki. Spanyolországban, Olaszországban, Franciaországban, Angliában, Németországban, Ausztriában és Görögországban ismerkedett a régi és mai Európa textilművészeti értékeivel, de a helyszínen tanulmányozta Egyiptom, Törökország, Szíria, Irak, Irán, Pakisztán, Afganisztán és Türkmenisztán népi textilkultúráját is. Az így szerzett nyugati és keleti tapasztalatok szintéziseként vállalkozott Erdélyben arra, hogy a hagyományos és a modern egymásra hatását a textil nyelvén megfogalmazza. „Az egyszerűség döbbenetét szeretném az emberekből kiváltani!” – ez volt ars poeticája, s alkotásai valóban egy minden lényegest magukban hordó leegyszerűsödés mélységével ragadnak meg. Esztétikai tanulmányait, jegyzeteit közölték a Kriterion kiadásában megjelent Népismereti Dolgozatokban, a Megyei Tükör, A Hét, Korunk és Az Ige hasábjain. Szerkesztette és bevezette Csulak Magda 125 árapataki szálán varrott hímzésminta (Sepsiszentgyörgy 1972) című albumát. Önálló munkája a Kézimunkázók könyve (Kriterion. Bukarest, 1986). Megalakulása óta tagja volt a Kriza János Néprajzi Társaságnak. Kárpitjai gyűjteményével 1991-ben a budapesti Műcsarnokban jelentkezett; halála után került sor kolozsvári kiállítására (1994).”

Munkáiról 2015-ig 86 méltatás jelent meg.

Ø Gazda József (Kézdivásárhely, 1936. április 8-) magyar nyelv- és irodalom szakos tanár, aki művészettörténettel és dokumentum irodalommal is foglalkozik. [Gazda József szülei: Gazda id. József és Benedek Klára. Ø 1961.]

³⁹ [Olosz Ella életrajza](#) az artportal lexikonban. 1969-2010 között 23 kiállítását sorolja fel.

⁴⁰ [Gazdáné Olosz Ella textilművész honlapja](#).

Olosz Ella munka közben.

12. Adolf (*Márkosfalva, 1838. február 23-†Márkosfalva, 1840. július 28.)

Keresztelés: 1838 márc. 7. Keresztszülők: Kézdivásárhelyi Kováts Dániel és felesége Geréb Karolina, Barabás Sámuel és hitvese, Botár Károly⁴¹, Mátyás Zsigmondné és Bodola Anna. Bába: Hegyeliné.

1840. július 28-án meghalt, temették július 30-án.

T. Sipos Sámuel úr fia Sipos Adolf himlőben és torokfájásban halt meg.

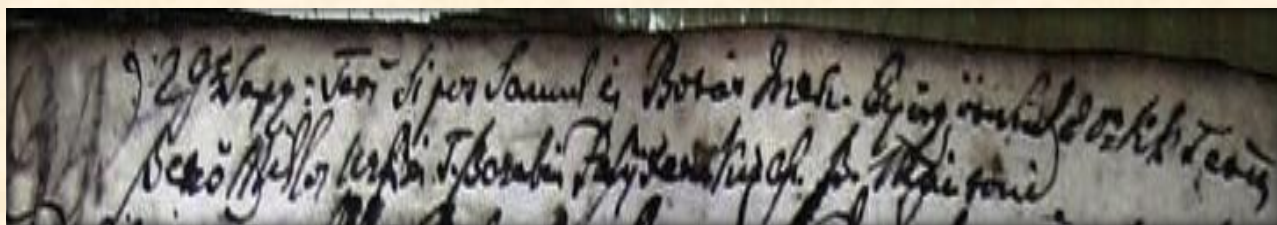
13. Dénes (*Márkosfalva, 1840. január 4-†Márkosfalva, 1841. augusztus 12.)

1840. január 4-én született és 1840. február 13-án keresztelték Sipos Dénest.

Keresztszülők: Bak József, Szörtsei Veronika. Bába: Hegeliné.

Halotti anyakönyv: 1841. augusztus 12-én Sipos Sámuel Curator Dienes (Dénes) két éves fia torokfájásban meghalt.

14. György (Márkosfalva, 1841. szeptember 20 ⁴² -†Márkosfalva, 1928. január 13.)

Sipos György eredeti születési anyakönyve, Márkosfalva, 1841.

Székel Közelet. 1928. január 15.

„Halálozás. Márkosfalvi Sipos György földbirtokos meghalt 86 éves korában Márkosfalván. (Háromszék m.) Az elhunytban Sipos Béla főmérnök édesatyját gyászolja.”⁴³

⁴¹ Botár Károly Botár Inesz rokona lehetett. Botár Inesz apja Botár József, testvére Eugén (Ödön) volt.

⁴² Sipos György szül. 1841. szept. 20. születési kivonata. Keresztelő 1841. szept. 29.-n. Szülei Sipos Sámuel és Botár Inesz református nemesek. Szülők lakhelye: Márkosfalva. Keresztelő pap Bodola Ferenc. Keresztszülők, Barabás Polixena kisasszony és Becző (Betző) Miklós úrfi. Szülésznő Mántóné. Kiállítva Kézdimárkosfalva Sz.: 88-1925. 1925. jún. 29. Sz.: 46-1938. 1938. április 28.-n és Sz.: 6-1942. 1942. jan. 5. Aláírta: 1925.-ben és 1938.-ban Demes Ferenc kézdimárkosfalvi ref. lelkész, 1942.-ben Dr. Czirják János kézdimárkosfalvi ref. lelkész. Három különböző időpontban kiállítva, azonos adatok, egyeznek az eredeti anyakönyvi adatokkal. Kivonat a Kézdimárkosfalvai református nemes és szent ekklesia szülöttek és keresztelte Anyakönyvéből. I. kötet. 94. lap. Sipos Sámuel naplójában 1836. szept.30-án írt arról, „hogya szept. 20-án megszületett György fia. A keresztelő szept. 29-én du. 3-kor volt. Jelen volt hetedik Após Betző Miklós úrfi, hetedik Anyós Barabás Polixena, Barabás Sámuel feleségével. Meghívtam Szörcei Jánost is.”

⁴³ [Székel Közelet. 1928. január 15.](#) 3.

Θ **Kovács (kézdivásárhelyi) Róza** (*1843. február 9-†Márkosfalva, 1889. április 12. A halál oka méhsorvadás.)

Lakott: Márkosfalva 26. Temették: Székely János és Kovács István kézdivásárhelyi papok.

Kézdivásárhely, 1865. szeptember. 26.

Esketési tanúk: Kovács Áron, Csiszár Dániel, Szőcs Dániel, Barabás Dániel.⁴⁴ Eskető pap: Székely János.⁴⁵

2. Θ **Hadnagy Ottilia** (*Dálnok, 1849. szeptember 4-†Márkosfalva 1907. október 17.)

Dálnok, 1890. január 12.

A vőlegény Sipos György földbirtokos, 49 éves, Márkosfalván él, szülei Sipos Sámuel és Botár Inesz földbirtokos.

A menyasszony Hadnagy Ottilia földbirtokos, 40 éves, Dálnokon 147. él, szülei Hadnagy Albert és Miklós Klára földbirtokos.

Esketési tanúk: Gidófalvi Bálint és Vitályos Sándor birtokosok. Eskető lelkész: Vriss József.

[Folytatás Bodola, Keresztes, Szőts és Kovács családfák.]

Anyakönyv: Hadnagy Ottilia szülei Hadnagy Albert, nemes (*1822. május 27-†Dálnok, 1899. január 26.)

Θ **Miklós Klára** (*1826. január 29-†Dálnok, 1902. január 16.) (Dálnok, 1848. szeptember 23.)

Esketési tanúk: Abai Mózes és Bod Tamás.

Hadnagy Ottilia volt a legidősebb gyermekük, ezen kívül még 9 gyermekük született 1850 és 1868 között.

Miklós Kára 1838-ban, Hadnagy Ottilia pedig 1862-ben konfirmáltak Dálnokon.

Sipos Györgyről megmaradt 3 fotó, ezek 1927 őszén készültek Márkosfalván, a házuk udvarán. A halálának okát nem ismerjük, csak hogy váratlanul halt meg. Sipos György és felesége, Kovács Róza sírját 1996-ban találtam meg, amikor először eljutottam Márkosfalvára. A síron lévő feliratot Sipos György unokatestvéremmel 2008-ban felújítottam. A családi elbeszélések szerint Sipos György 1929-ben halt meg, élete utolsó éveiben Márkosfalván méhészkedett. A Székely Közélet 1928. január 15-én megjelent híradását Sipos György haláláról Gazda Enikőtől 2016. októberében kaptam meg, aki ekkor találta meg a hivatkozott lapot.

Sipos György. Márkosfalva, méhes. 1927. október k.

⁴⁴ Barabás Dániel Sipos György mostoha apja.

⁴⁵ Kézdivásárhelyi református nemes és szent ekklesia házassági Anyakönyve. I. 4. kötet. 2. lap. 21. szám. 1865. szeptember 26. Sipos György 26 (pontosabban 24) éves, Kovács Rózália (pontosabban 22) 20 éves.

Sipos György és Kovács Róza sírja a márkosfalvi temetőben 1996 és 2008.⁴⁶

Sipos Györgyné, szül. Hadnagy Otília halotti értesítője. Márkosfalva, 1907.

„Márkosfalvi Sipos Györgyné, szül. Hadnagy Otília életének 58-ik, boldog házasságának 18-ik évében 1907. október 17-én d. u. 1 órakor rövid szenvedés után Kézdimárkosfalván elhunyt. Gyászolják: özvegy M. Sipos György mint férje, M. Sipos László, mint édesgyermek, M. Sipos Gábor és családja, M. Sipos Gyula és családja, M. Sipos Béla és családja, M. Sipos Etelka, férj Lisznyói Jakó Pálné, mint nevelt gyermekei, Hadnagy Albert és családja, Hadnagy Ignác és gyermeke, Hadnagy Lajos és családja, Hadnagy Ida, férj. Bodola Antalné és családja, Hadnagy Mihály és családja, Hadnagy Eszter, férj. Pataki Gergelyné és családja, Hadnagy Mária, özvegy Földes Vendelné, Hadnagy Pál és családja, mint testvérei.”⁴⁷

⁴⁶ A sírt felújította márkosfalvi Tódor-Berszán István 2006-ban.

⁴⁷ Lábjegyzetbe írtam Hadnagy Otília testvéreinek születési adatait, amiket a Dálnoki családi Könyvből írtam ki. A családi könyvet Kocs Jánostól kaptam meg.

J1. Sipos Johanna (*Márkosfalva, 1866. június 6-†Márkosfalva, 1866. június 16.)

1866. június 6-án született és június 10-én keresztelték Sipos Johannát, szülei Sipos György és Kovács Róza nemesek, reformátusok. Márkosfalva 24. ház. Keresztszülők: Bodola Sámuel márkosfalvi lelkész és neje Jüngling Lotti. Bába: martonfalvi Bende Józsefnő, Kovács Róza. Keresztelte és eltemette: Bodola Sámuel.

J2. Sipos Emma (*Márkosfalva, 1868. február 15-†Márkosfalva, 1868. június 30. A halál oka vérhas.)

1868. február 15-én született, február 25-én keresztelték Sipos Emmát, szülei Sipos György és Kovács Róza nemesek, reformátusok. Keresztszülők: Becző Zoltán és Becző Ilka. Keresztelte és eltemette: Bodola Sámuel. Bába: martonfalvi Bende Józsefnő.

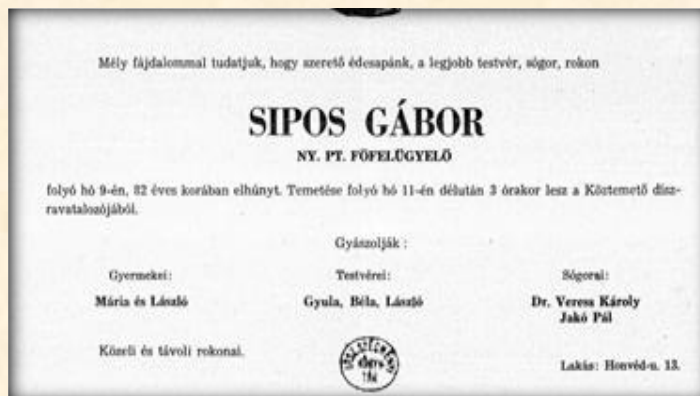
J3. Gábor (*Márkosfalva, 1869. május 5-†Debrecen, 1950. október 9.)

1869. július 21-én született és július 28-án keresztelték Sipos Gábort, szülei Sipos György és Kovács Róza nemesek, reformátusok. Keresztszülők: Győrbíró Lázár és Keresztes Sára. Keresztelte: Bodola Sámuel.

Bába: martonfalvi Bende Józsefnő.

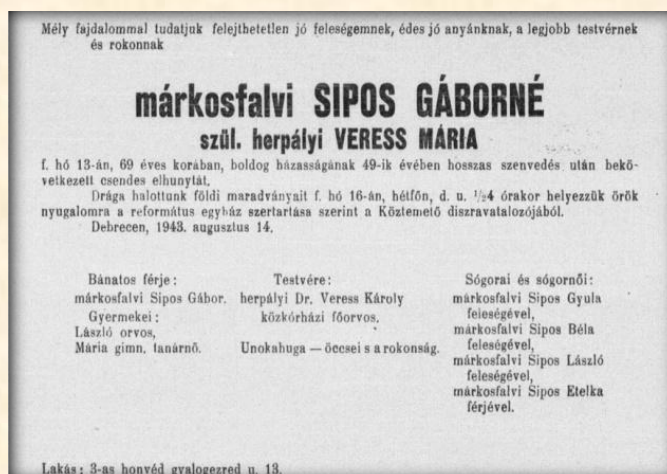
Ø Veress (herpályi) Mária (*Kisújszállás, 1874. május 29-Debrecen, 1943. augusztus 13.) (1896. május. 26.)

[Veres Mária szülei: Dr. Veress Károly és Kiss Rozália]

Sipos Gábor gyászértesítője. Debrecen, 1950.

Sipos Gábor nyugdíjas postai főfelügyelő 1950. október 9-én 82 éves korában, Debrecenben elhunyt. A Debreceni köztemetőben temették el. Gyászolják Sipos Mária és László gyermekei, Sipos Gyula, Sipos Béla, Sipos László testvérei, Dr. Veress Károly (elhunyt feleségének, Veress Máriának a testvére) és Jakó Pál (elhunyt testvére Sipos Etelka férje) sógorai.

Sipos Gáborné gyászértesítője. Debrecen, 1943.

Márkosfalvi Sipos Gáborné, sz. herpályi Veress Mária, 1943. augusztus 13-án Debrecenben 69 éves korában, boldog házasságának 49-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt. A Debreceni köztemetőben temették el. Gyászolják: bánatos férje, márkosfalvi Sipos Gábor, gyermekei: Sipos László orvos és Sipos Mária, gimnáziumi tanárnő, testvére herpályi Dr. Veress Károly, közkórházi főorvos, sógorai: márkosfalvi Sipos Gyula feleségével, márkosfalvi Sipos Béla feleségével, márkosfalvi Sipos László feleségével, márkosfalvi Sipos Etelka férjével.

Sipos Gábor 1896-ban és feleségével Veress Máriával és Mária leányukkal. 1904.

K1. Mária (*1898. november 13-†1967k.) Tanárnő Debrecenben.

K2. László Dr. orvos (*1906-†1951. szeptember 22.)

Sipos László gyászértésítője: Dr. Sipos László MTRI főorvos 1951. szeptember 22-én, 45 éves korában, hivatás teljesítése közben szerzett gyógyíthatatlan betegségben, Debrecenben elhunyt. A Debreceni köztemetőben nyugszik. Lakás: Debrecen, Honvéd utca 13. Gyászolják: Sipos Mária, testvére, Vágó Andrásné, hűséges munkatársa, Dr. Veress Károly, Sipos Gyula, Sipos Béla, Sipos László nagybátyjai, közeli és távoli rokonai, jóbarátai és mindenki, akit visszaadott az életnek.

J4. Gyula (*Márkosfalva, 1872. szeptember 20-†Budapest, 1959. október 9. 1958-ban prosztata műtete volt. Az Alkotás utcai Honvéd kórházban halt meg.)

1872. szeptember 20-án született és szeptember 22-én keresztelték Sipos Gyulát, szülei Sipos György és Kovács Róza nemesek, reformátusok. Lakhely: Márkosfalva. Keresztszülők: Győrbíró Lázár és Keresztes Sára. Keresztelte: Bodola Sámuel. Bába: martonfalvi Bende Józsefnő.

Budapestben a sírja a Nemzeti Sírkert része⁴⁸.

A Farkasréti temető, 22/1-1-39 parcellájában van eltemetve második felesége Papp Irén első férjével id. dr. Bathó Kálmánnal (1884-1957) (1933-ban elváltak) és fiával ifj. dr. Bathó Kálmánnal (1921-1980).

1. 0 Mazaly Etelka (*Szlatina, 1881- Pécs, 1938. március 26. ⁴⁹) (Pécs, 1903. január 15.)

Eskette: Károly Ignác plébános.

⁴⁸ A Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság 97/2013. számú határozatával úgy döntött, hogy „A” kategóriában a nemzeti sírkertbe sorolja Sipos Gyula altábornagy sírját. Aláírta Radnainé, dr. Fogarasi Katalin elnök. Budapest, 2014. január 3. Előterjesztő Sipos III. Béla kezdeményezésére Görög István ezredes, Székesfehérvár.

⁴⁹ Mazaly Etelka gyászértésítője. Márkosfalvi Sipos Gyuláné sz. Mazaly Etelka 1938 márc. 26-án reggel 6 órakor súlyos szenvedés után, életének 57-ik, boldog házasságának 36-ik évében nemes lelkét visszaadta az Úrnak. Mazaly Etelkát gyászolták, testvérei, Mazaly Helén, özv. Lösch Istvánné, Mazaly Paula, özv. békási Békéssy Sándorné és Mazaly József. Pécsen van eltemetve. A márványsír a főbejáratnál balra található. Feliratok: Mazaly Józsefné, Adler Aloizia meghalt életének 52-ik évében 1897-ben, Mazaly Etelka férj.: márkosfalvi Sipos Gyuláné, 1881-1938. Mazaly József 1883-1952. Mazaly József meghalt életének 78-ik évében 1917. A Mazaly József féle márvány sírboltot, K parcella (Pécsi Temetkezési Kft. sírboltkönyv 185.) 2014. január 21-én 60 évre kiváltottam. A 6 személyes sírt 2074-ben kell megváltani. (S. B.)

2. 0 Papp (szentgyörgyi bogdi) Irén [Ica]⁵⁰ (1898. október 29-1979. április 24.⁵¹) (Budapest 1942. május 2.)

Sipos Gyula a Ludovika Akadémiát Budapesten, a hadiskolát Bécsben végezte. Kinevezéséről a Pesti Hírlapban 1891. augusztus 18-án jelent meg tudósítás⁵²: „Új egyenruhák. A m. kir. honvédség e hó 17-én megjelent rendeleti közlönye nagy örömet szerzett a Ludovika Akadémia 4-ik osztálybeli növendékeinek. Új rangot, új csillagot és új egyenruhát nyertek. Két növendék hadnaggyá neveztetett ki, 23 gyalog- és 10 lovas hadapród tiszthelyettessé, 16 gyalog- és 9 lovas hadapróddá léptettetett elő. Ezeket a fiatal növendékeket ma avatták föl a Ludovika Akadémia dísztermében, intelligens közönség jelenlétében. Amint bevonultak a vérmezőről, hol díszruhájukban, csákóikba tűzött gállyakkal, igazán kedves látványt nyújtottak, az akadémia udvarán felolvasta előttük a kinevezési parancsot Szvetics tábornok segédtisztje, Smittko Ferenc főhadnagy és tudomásukra adta, hogy mely ezredekhez vannak beosztva. Ablakok, folyosók, telve voltak néző publikummal. A növendékek dobogó szívvel hallgatták a kedves parancsot s különösen két növendék: Borbús Károly és Sipos Gyula arcai ragyogtak az örömtől; ők már hadnagyi rangot nyertek. ...A honvédhuszár hadapródok forgós csákóin piros, zöld, kék, fehér és szürke alapon pompázott a sárga örmesteri sáv, a szerint, a milyen ezredhez voltak beosztva. Büszkeséggel nézett végig rajtuk a professzoruk Nagy Győző százados, mikor jelentette Szvetics tábornokparancsnoknak, hogy a növendékek mind itt vannak. A tábornok odafordult hozzájuk és egyszerre csend lett a teremben. ...Rövid, de tartalmas és erőteljes beszédet intézett hozzájuk a tábornok, figyelmeztetve hogy bár kilépnek az ő kezei alul, tartsák mindig szemük előtt a haza és trón iránti kötelességüket. Azon reményben bocsátom el önöket - mondá - hogy a honvédség és állam véderejének hasznos tagjai lesznek. Isten áldása kísérje önöket. - Eskühez! ...Ezután a tábornok aláírta az okmányokat és kiutaltványozta az útiköltségeket.” „Legfelsőbb elhatározás. Ő császári és apostoli királyi Felsége folyó évi (1891.) augusztus hó 12-én Ischlben kelt legfelsőbb elhatározásával a magyar királyi honvédségi Ludovika-Akadémia tisztképző tanfolyamának IV-ik évfolyamából kilépő Borbás Károly és Sipos Gyula növendékeket a folyó évi november havában netalán soron kívül előléptetendő hadapródok számára való rangfenntartás mellett, folyó évi augusztus hó 18-ával és 1891. évi november hó 1-től számítandó ranggal, a m. kir. honvéd gyalogság tényleges állományában hadnagyokká legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott. (Rendelet szám. 4175/el. 1891. augusztus 15.) 1891. augusztus 15-én Sipos Gyula hadnagyot a 13. honvéd gyalogezred 3-ik zászlóaljához nevezték ki, majd 1891. október 27-én 7. rangszámot nyert.”^{53 54 55} 1894. november 1-én a pozsonyi 13. gyalogezrednél főhadnagyi kinevezést nyert.⁵⁶ Sipos Gyula főhadnagyot, a pozsonyi 13. honvéd gyalog ezredtől, valamenynyien ezredeiknél létszám felett vezetés mellett, a honvédelmi ministerium állományába, az I. ügyosztályba való beosztással 1897. július 27-én kinevezték.⁵⁷ 1899. május 1-én II. osztályú századossá nevezték ki.⁵⁸

⁵⁰ Papp Irén szülei: Papp Ferenc (*1858. március 20.) 0 Hamar (páni, futásfalvi és gyöngyöshalászi) Gizella (*Csány, 1863. július 17-†1933. április 7.) Heves megye, Csány. 1885. február 14. Papp Ferenc szülei: Pap József (*1791-†1844. január 12) 0 Parragh Eszter. Hamar Gizella szülei: Hamar Ottó (Csány, 1832. október 3-) 0 Demkó (bélai) Izabella (*Csány, 1841. április 29-†Csány 1863. szeptember 12. Meghalt 23 éves korában, házassága 3-ik évében.) Csány, 1860. november 27. Hamar Otto szülei: Hamar Ferenc és Ambrozy Vilma. Demkó Izabella szülei: Demkó István és Majzik Zsuzsanna.

⁵¹ Pap Irén sírja a Farkasréti temetőben, a zsidó temetővel szemben van, a sarkon levő 3-4 sorban, új 9.-es parcella 5 sor, 67 sír.

⁵² [Pesti Hírlap. 1891.](#) (13. évfolyam) 226. szám. Augusztus 19. 4-5.

⁵³ [Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára. 1891.](#) (18. évfolyam) 46. szám. Augusztus 17. 285.

⁵⁴ [Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára. 1891.](#) (18. évfolyam) 46. szám. Augusztus 17. 287.

⁵⁵ [Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára. 1891.](#) (18. évfolyam) 61. szám. Október 27. 384.

⁵⁶ [Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára.](#) Személyes ügyek. 1894. (21. évfolyam) 43. szám. Október 28. 214.

⁵⁷ [Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára.](#) Személyes ügyek. Magyar királyi honvédelmi ministeri rendeletek. 1897. (24. évfolyam.) 31. szám. Július 30. 140.

⁵⁸ [Budapesti közlöny. 1899.](#) (33. évfolyam) 99. szám. Április 29. 8.

1899. október 1-vel Sipos Gyulát, a pozsonyi 13. honvéd gyalog ezredbeli II. oszt. századost a honvédelmi ministerium állományából, a debreczeni 3. honvéd gyalog ezredhez, ennek 3-ik zászlóaljához való beosztással nevezték ki.⁵⁹ Később, mint tanár a pécsi hadapród iskolában működött, első feleségével Mazaly Etelkával itt ismerkedett meg. 1911-ben mint őrnagyot a kassai 9. honvéd gyalogezredhez és 1914. október 15-én mint alezredest a brassói 24. honvéd gyalogezredhez helyezték át. Mint utóbbi ezred I. zászlóaljának parancsnoka vonult az orosz harctérre, ahol, mint ezredparancsnok súlyosan megsebesült kinevezése után egy nappal, 1914. október 16-án.⁶⁰ 1915-től a székesfehérvári 17. honvéd gyalogezred parancsnoka volt és az első Isonzó-csatától a háború befejezéséig az olasz fronton harcolt.⁶¹ „Sipos alezredes, majd ezredes egészen a háború végéig az ezred élén maradt, az összeomlást követő fölfordulásban pedig nem kis nehézségek árán rendben hazavezette ezredét az olasz frontról Székesfehérvárra, és ott szabályosan le is szerelte embereit. Abban az időben ez rendkívüli teljesítménynek számított, ami csak a parancsnok iránti bizalom és hűség alapján történhetett meg.”⁶² Még a világháború alatt felállította az ország első háborús emlékművét. Egy fehérvári kőleves főzet mának szóló üzenete. ...”2011. július 18-a a fehérvári 17-es ezred emléknapija... Márkosfalvi Sipos Gyula ezredes 1915. májusától 1918. végéig, a frontok felbomlásáig parancsnokolta a 17-eseket. Az ezred kevés katonai alakulatok egyike, akik a háborúskodás megszűntének hírére, zárt alakzatban, fegyverüket, katonai mivoltukat megtartva, sőt ahol kellett annak megtartásáért, esküjükhöz híven a hazautazás keservei közepette is tették a dolgukat. Igaz ugyan, hogy hazatérésükkor mindenre számítottak, csak arra nem, hogy a rövid éljenzésüket követően, néhány nap múlva szélnek eresztik őket az akkori hatalom képviselői. A több mint 4 év frontszolgálat alatt az ezred több ízben került feltöltésre, vesztette el - akkori nyelvezeten szólva - a puskáinak zömét. A 17-es ezred állományából, akik túléltek a galíciai és az olasz frontok kínjait, helytállásukkal méltán érdemelték volna ki a haza hálájának megnyilvánulásait. E helyett rájuk az újabb éhezés, munkanélküliség várt, sokukra betegeskedés, a rokkantság, a családjukról való gondoskodás terhei zúdultak... Kiadó: Krajczáros Alapítvány”

1911-ben jelent meg márkosfalvi Sipos Gyula őrnagy: Támadás vagy védelem ?⁶³ c. jutalmazott pályaműve.

Sipos Gyula kitüntetései ⁶⁴: a Vaskoronarend hadiérme és kard II. osztály [1917. XI. 7./60] és III. osztály [Sipos Gyula⁶⁵ 24. h. gy. Ezredbeli alezredes a 17. h. gyalog ezred parancsnoka. M. kir. 81. h. gy. Dandár kitüntetési javaslata alapján. 1915. V. 12. 1915.75.] osztálya, a Lipót-rend lovagkeresztje⁶⁶ [M. kir. 81. h. gy. Dandár kitüntetési javaslata alapján 1916 III. 27.74. az ellenség előtt tanúsított vitéz és eredményes magatartásának elismeréséül. Sárkány Obst. M. p. német nyelven], tiszti arany vitézségi érem⁶⁷ [1922. XII. 6.], Károly csapatke-

⁵⁹ [Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára](#). Személyes ügyek. Magyar királyi honvédelmi ministeri rendeletek. 1899. (26. évfolyam) 45. szám. Szeptember 26. 196.

⁶⁰ Bíró Lajos-Antal Áron-Nemesdy Ernő. [A volt m. kir. brassói 24. honvéd gyalogezred](#), népfölkelő gyalogezred és pótzászlóalj története. Könyvnyomda. Székelyudvarhely. 1943. 96.

⁶¹ Székesfehérvári 17. honvéd gyalogezred. 128-141. 105. kép Sipos Gyula ezredes, ezredparancsnok. (HM HIM) In.: Pintér Tamás-Rózsafi János-Stencinger Norbert: Magyar ezredek a Doberdó-fennsík védelmében. Hibernia Nova Kiadó-Kiadó-Zrinyi Kiadó. 2009. 191.

⁶² Damó Elemér. Honvédtiszt az I. Világháborúban. A 17. Honvéd gyalogezred egy tisztjének jegyzetei. Székesfehérvár. 2011. 171.

⁶³ [Magyar Katonai Közlöny](#). Szerkeszti és kiadja a M. Kir. Honvédelmi Miniszter Kirendelte Bizottság. 1911. (4. évfolyam) 349-365. Sipos Gyula tanulmányával kapcsolatos megjegyzés: A szerkesztőség a cikk fejtegetéseivel nem mindenben ért egyet.

⁶⁴ Sipos Gyula kitüntetési iratainak másolatát Nedeczky Lászlótól kaptam meg 2004. május 21-én. A kitüntetéseket egy siófoki orvos, Sipos Gyula ismerőse el Nedeczky Lászlótól elkérte, így azok nem kerültek elő. (S. B.)

⁶⁵ [Budapesti Hírlap. 1915.](#) (35. évfolyam) 215. szám. Augusztus 4. 10.

⁶⁶ [Budapesti Hírlap. 1916.](#) (36. évfolyam) 162. szám. Június 11. 14.

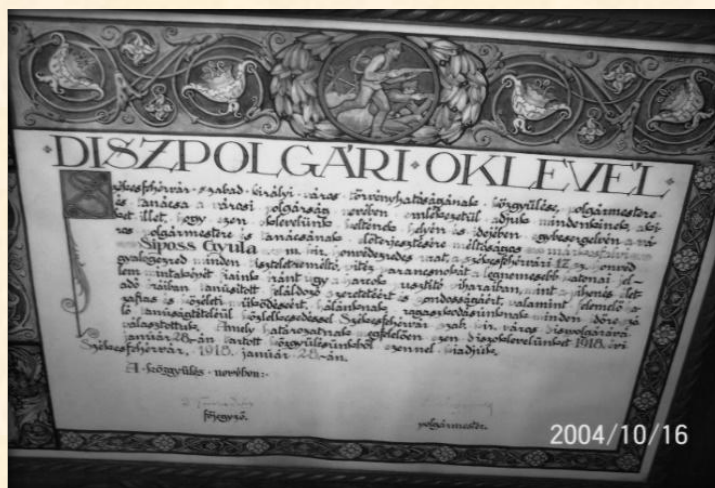
⁶⁷ Ld.: Sipos Gyula, fotóval. <http://www.hungarianarmedforces.com/album/OAT/>

reszt, II oszt. német vaskereszt, Vörös kereszt, tiszti keresztje II. oszt. [1916. jún. 3. német nyelven], katonai érdemkereszt III. osztálya [1916 XII. 11. Az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartása elismeréséül. Német nyelven.], hadirokkant érem, Királyi porosz vaskereszt 2. oszt. [1917. 145.] stb.

Igazolványt kapott a „Hadirokkant jelvény (érem)” viselésének jogosultságára a sebesülési érem szalagján.

Sipos Ezredes fotója szerepel a Magyar hősök. 1914-1916. A hősök képei kiadványban is.⁶⁸

Székesfehérvár szabad királyi város díszpolgára. [1918. évi jan. 28-án tartott közgyűlés alapján. A közgyűlés nevében Dr. Kerekes Lajos sk. főjegyző, Dr. Saára Gyula sk. polgármester. 1918. III. 27.]

Sipos Gyula díszpolgári oklevele, 1918.

„Díszpolgári oklevél. Székesfehérvár szabad királyi város törvényhatóságának közgyűlése, polgármestere és tanácsa a városi polgárság nevében emlékeztetül adjuk mindenkinek, akiket illet, hogy ezen oklevelünk keltének helyén és idejében egybeseregelve a város polgármestere és tanácsának előterjesztésére méltóságos márkosfalvi Sipos Gyula m. kir. honvédezredes urat, a székesfehérvári 17. sz. honvéd gyalogezred minden tiszteletreméltó vitéz parancsnokát a legnemesebb katonai jellem mintaképét fiaink iránt úgy a harcok pusztító viharaiiban, mint a pihenés életadó óráiban tanúsított feláldozó szeretetéért és gondosságáért, valamint felemelő hazafias és közéleti működéséért, hálánknak ragaszkodásunknak minden időre szóló tanúságtételéül közlelkesséssel Székesfehérvár szabad királyi város díszpolgárává választottuk. Amely határozatnak megfelelően ezen díszoklevelünket 1918. évi január 28-án tartott közgyűlésünkben ezzel kiadjuk. A közgyűlés nevében: Dr. Kerekes Lajos sk. főjegyző. Dr. Saára Gyula sk. polgármester.,

1918. november 19. „Hazaérkeztek a székesfehérvári honvédek. Székesfehérvárról jelentik: A székesfővárosi 17. honvédgyalogezred teljes tábori felszereléssel Sipos Gyula ezredes ezredparancsnok vezetésével az olasz frontról vasárnap reggel hazaérkezett. Az ezred mintegy 150 kilométernyi gyaloglás után Villachban (Ausztria) szállt fel a vonatra és minden akadály nélkül jutott át a határon és a déli vasút vonalán, Csáktornyán keresztül érkezett haza Székesfehérvárra. Az állomáson a Nemzeti Tanács nevében Zavaros István és Velinszky László üdvözölték a derék ezredet, melynek nevében Sipos ezredes mondott köszönetet. Az állomáson a legénységet megvendégelték, majd énekszóval bevonult a laktanyába, ahol példás rendben megtörtént a leszerelés.”⁶⁹

Budapesti Hírlap. 1918. „Köszönet és elismerés hazatérő katonáinknak. Hock János, a Nemzeti Tanács elnöke Dobár Géza ezredeshez, a 40. honvédgyalog-dandár. Reviczky László ezredes, az 1. honvédgyalogezred

⁶⁸ Szerkesztő: Tábori Kornél. Magyar hősök. 1914-1916. A Pesti Napló kiadása. [A hősök képei](#). A Doberdó magyar hősei. Az aranyérmes vitézek. Márkosfalvi Sipos Gyula ezredes, a székesfehérvári 17-esek parancsnoka.

⁶⁹ [Az Újság](#). 1918. (16. évfolyam) 271. szám. November 19. 11.

és Sipos Gyula ezredes, a székesfehérvári 17. honvédgyalogezred parancsnokához levelet intézett, amelyben a Nemzeti Tanács nevében meleg szavakkal hálás köszönetét és elismerését fejezi ki minden tisztnek és közvitéznek a háború során tanúsított vitéz és önfeláldozó magatartásért, a sok szenvedésért és véráldozatért.”⁷⁰

Budapesti Hírlap. 1919. március 1. „Tábornokok és ezredek nyugdíjazása. A hivatalos mai száma közli, hogy a hadügyminiszter ...Sipos Gyula ezredet nyugállományba helyezte.”⁷¹

Sipos Gyula részt vett egy ideig Stromfeld Aurél vezérkari főnök irányítása alatt a Tanácsköztársaság harcaiban.⁷²

73 74

1920-ban internálták, de katonai kitüntetései miatt nem bántották, nyugdíjazták.

„Sipos Gyula ezredes, mint a 17-es székesfehérvári gyalogezred parancsnoka, a háborúban igen vitézül harcolt és számos kitüntetést szerzett. Székesfehérvár városa annak idején meg is választotta díszpolgárává. 1919 áprilisában nyugdíjazták, a kommün alatt tehát csak egészen rövid ideig teljesített szolgálatot.

A proletárdiktatúra megbukása után feljelentették (a feljelentő Sréter István, volt honvédelmi miniszter, akit Sipos Gyula rágalmozás címén feljelentett) Sipost, aki ellen meg is indult a tiszti becsületügyi eljárás. Az eljárás teljesen rehabilitálta és valamennyi tiszti fórumon felmentették.”⁷⁵ ⁷⁶ A Sréter Istvánnal folyó per 1922-ben zárult le.

Sipos Gyula nyilatkozatából részlet: „...ki kell jelentenem, hogy Sréter vádjait akkor vonta vissza, amikor azokat három teljes éven át (1919-1922) minden képzelhető fórum kivizsgálta azokat alaptalanoknak és valótlanoknak találta. Azok visszavonása tehát nem bírt jelentőséggel az ügy lényegére. Akkor már csak az ellene még folyamatban volt rágalmozás és becsületsértés halmaza címén emelt vádak visszavonásáról lehetett érdemileg szó: ez tisztán tőlem függött, engem pedig főleg azon körülmény vezetett, hogy Sréter - kijelentése szerint - vádjainak alaptalanságáról meggyőződött: öt félrevezették.”⁷⁷

A Pesti Hírlap 1929. június 23. vasárnapi száma arról tudósított, hogy tiszti arany vitézségi érmet kaptak: ...márkosfalvi Sipos Gyula ny. tábornok. „A Mária Terézia-rend arany vitézségi érmével kitüntetett tisztek. A hivatalos lap mai száma közli: A kormányzó 1929. május 25-én kelt elhatározása alapján megengedte, hogy az alább megnevezettek a katonai Mária Terézia Rendkáptalan által odaítélt tiszti arany vitézségi érmet viselhessék: ...márkusfalvi (helyesen márkosfalvi S. B.) Sipos Gyula....”⁷⁸

A Budapesti Hírlap tudósítása, 1936. „A volt Székesfehérvári 17-ik honvéd gyalog és népfelkelő ezredek világháborús ezredtörténetét és ezredalbumát a 17-es honvéd gyalogezred volt parancsnoka, márkosfalvi Sipos Gyula ny. á. tábornok állítja össze. Az ezredtörténeti bizottság azzal a kérelemmel fordul úgy a tábori, mint a népfelkelő ezrednél szolgált bajtársakhoz, hogy az ezredekre vonatkozó minden feljegyzéseiket, naplóikat, jegyzeteiket bocsássák sürgősen Sipos Gyula tábornok (Budapest, I., Váralja utca 15.) rendelkezésére. A jegyze-

⁷⁰ Budapesti Hírlap. 1918. (38. évfolyam) 276. szám. November 24. 5.

⁷¹ Budapesti Hírlap. 1919. (39. évfolyam) 52. szám. Március 1. 5.

⁷² Vörös Újság 1919. május 29. száma szerint a Tanácskormány dicséretét és elismerését fejezte ki.

⁷³ Bánlaky József: A Magyar nemzet hadtörténelme. Bp. 1928. A Magyar nemzet hadtörténelme. 24. A magyarországi 1918/19. évi forradalmi mozgalmak és a vörös háború története. C) A románok előnyomulása a Tiszáig. XII. A románok támadása. Április 23.

⁷⁴ Sipos Gyula részvétele a Tanácsköztársaság harcaiban. 1919. április 21.-május 15. Ld.: Magyarország hadtörténete. Két kötetben. Hadtörténeti intézet és múzeum. Főszerkesztő: Liptai Ervin. Zrínyi Katonai Kiadó. 1985. (I. kötet 670. II. kötet. 658.) II. kötet 222.-225.

⁷⁵ 8 Órai Újság. 1921. (7. évfolyam) 173. szám. Augusztus 6. 1. Parlament. Ma este döntenek az elnökkérdés fölött. Sréter István nemzetgyűlési képviselő interpellációt jegyzett be, amiatt, hogy bírói eljárás alatt áll, s meg kívánta világítani a maga szempontjából a Sipos Gyula ezredessel szemben felmerült ügyét.

⁷⁶ Pesti Hírlap. 1921. (43. évfolyam) 173. szám. Augusztus 6. 2.

⁷⁷ Ld. Sipos Gyula nyilatkozatát. Pesti Hírlap. 1924. (46. évfolyam) 163. szám. Augusztus 9. 5.

⁷⁸ Budapesti Hírlap. 1929. (49. évfolyam) 187. szám. Augusztus 20. 11.

teket és naplókat felhasználás után mindenki sértetlenül visszakapja.”⁷⁹

Sipos Gyula I. világháborús harcairól két könyv jelent meg:

1. A tizenhetesek. 1914-1917. Emlékkönyv a székesfehérvári honvédek harcaiból. A tizenhetesek közreműködésével szerkesztette: Dr. Szabó István. Kiadja a Székesfehérvári Honvédezred. 1918. 171.

2. 17-esek a Világháborúban. 1914-1918. Sipos Gyula: A m. kir. Székesfehérvári 17-ik honvéd gyalog- és népfelkelő ezredek története. Tizenhetesek közreműködésével szerkesztette: márkosfalvi Sipos Gyula ny. tábornok, a honvéd gyalogezred volt utolsó parancsnoka. Székesfehérvár, 1937. Csitáry G. Jenő könyvnyomda. 372. Előszót írta: Márkosfalvi Sipos Gyula, ny. á. tábornok.⁸⁰

Lázár Miklós a Pesti Napló haditudósítója 1916. augusztus 7-én számolt be a 17-ik honvédgyalogezred történetéről és Sipos Gyula parancsnokról. Sipos Gyula ezredesről ezt írta: „A nyugodt, vasakaratú, a magyar katona mintaképe; teli szeretettel és megértéssel a honvédei iránt A katonái rajonganak érte és vakon követik a parancsait. És ez nagyban hozzájárult, hogy a fehérvári honvédek egy talpalatnyi sziklát sem veszítettek azokból az állásokból, amelyek védelmével megbíztak.”⁸¹

1935. „Megalakult a Magyar Telek-és Villatulajdonos Egyesületek Országos Szövetsége, ahol társelnöknek választották meg Sipos Gyula nyugdíjas tábornokot.”⁸²

„A Budapesti Hírlap tudósítása, 1936. (Ezrednap). „A volt székesfehérvári 17-es honvéd gyalog és népfelkelő ezredek július 19-én tartják ezrednapjukat Sipos Gyula ny. á. tábornok volt ezredparancsnok részvételével Székesfehérvárott. Az ünnepség kezdete d. e. 9 órakor a Magyar Király előtt...”⁸³

Sipos Gyula honvéd vezérőrnagy előléptetése nyugállományú ezredessé.

Ülés: 101. jkv. 1946. április 18. Nagy Ferenc kormánya.⁸⁴

Sipos Gyulának 1946-ban felajánlották az újjáalakuló honvédség első miniszteri tárcáját, amit Ő, korára való tekintettel nem fogadott el.⁸⁵ 1946. július 16-án Jászberényben kapta meg Tombor Jenő vezérezredes, Honvédelmi miniszter levelét, amiben közli: „Értesítem Vezérőrnagy Urat, hogy előterjesztésemre a Miniszterelnök útján a Köztársasági Elnök Úr a honvédség nem tényleges állományába a I. Tábornoki karban 1946. április hó 1-ével, 1946. április 1-i ranggal nyugállományú altábornaggyá előléptette”⁸⁶

Sipos Gyula emlékének ápolása Székesfehérváron: A Székesfehérvári Helyőrség történeti Emlékgyűjtemény nagytermében (Székesfehérvár, Tiszti Klub)⁸⁷ elhelyezésre került a Sipos Gyuláról készült festmény, amit a

⁷⁹ Budapesti Hírlap. 1936. (56. évfolyam) 79. szám. Április 4. 7.

⁸⁰ 17-esek a világháborúban. A m. kir. székesfehérvári 17-ik honvéd gyalog- és népfelkelő ezredek története. 17-esek. Kiadó: Városi Levéltár és Kutatóintézet. Szerkesztő: márkosfalvi Sipos Gyula ny. tábornok. Székesfehérvár, 2014. Digitális reprint kiadás. A Városi Levéltár és Kutatóintézet fontosnak tartja, hogy az I. világháború kitörésének 100. évfordulójáról tudományos rendezvényekkel és kiadványokkal emlékezzen meg. E program egyik fontos része a Székesfehérvárhoz kötődő katonai alakulatok történetét bemutató kötetek reprint kiadása. E kötetekből alig lelhető fel egy-két példány, s állaguk, állapotuk az évtizedek során jelentősen romlott. Ezen okból és a kutatók munkájának megkönnyítése céljából jelentetjük meg e sorozat első kiadványát, „A m. kir. székesfehérvári 17-ik honvéd gyalog- és népfelkelő ezredek története” című munkát.

⁸¹ Pesti Napló. 1916. (67. évfolyam) 217. szám. Augusztus 6. 7-9.

⁸² Budapesti Hírlap. 1935. (55. évfolyam) 141. szám. Június 23. 15.

⁸³ Budapesti Hírlap. 1936. (56. évfolyam) 158. szám. Július 12. 13.

⁸⁴ MNL OL. Minisztertanácsi jegyzőkönyvek. 1946.

⁸⁵ Nedeczky László: „Hazánk egy életút tükrében. Az óra mutatta az utat.” Leírta Dávid Sándor. Budapest. 1992. 98.

⁸⁶ Rózsafi János hadtörténész küldte el a kinevezés fotóját. Megtalálható a Hadtörténeti Levéltárban.

⁸⁷ Székesfehérvár Malom utca. 2. Helytörténeti Emlékgyűjtemény Sipos Gyula szoba. A Zichy liget sarkánál kezdődik a Malom utca, ott van az egykori 17-es honvéd laktanya, amelyben a Tiszti Kaszinó is működik. A liget sarkánál pedig a 17-esek oroszlanos emlékműve található.

Budapesti Hadtörténeti Múzeum adott át, ill. Sipos Gyula székesfehérvári díszpolgári oklevele⁸⁸, amit Sipos Gyula rokona dr. Sipos III. Béla adott át. 2011. július 18-án (a Magyar Királyi 17. székesfehérvári honvéd gyalogezred emléknappja) került sor márkosfalvi Sipos Gyula magyar királyi ezredes (az ezred egykori parancsnoka) szobrának avatására. Alkotó: Horváth Lajos. Helye: Székesfehérvár, Tiszti Klub (az ezred egykori laktanyája) Malom u. 2. Székesfehérvár MJV Közgyűlése Sipos Gyula emlékére díjat alapított, melyet minden évben egy székesfehérvári katona érdemeit elismerve adnak át. Az első átadás 2012. májusában történt, Hende Csaba honvédelmi miniszter jelenlétében. Somogyi Győző festőművész által, aki 100 magyar hős arcképét festette meg, Sipos Gyula is bekerült a Magyar hősök arcképcsarnokába.⁸⁹ 100 esztendeje nevezték ki Sipos Gyula ezredes a Magyar Királyi 17 honvéd gyalogezred parancsnokának. A Honvédség és Társadalom Baráti Kör Székesfehérvári Szervezete erre emlékezve megemlékezést és koszorúzást szervezett 2015. január 26-án a Farkasréti temetőben Márkosfalvi Sipos Gyula altábornagy a Magyar Királyi 17. honvéd gyalogezred egykori parancsnokának, Székesfehérvár Város Díszpolgárának sírjánál. 2016. november 18-án Székesfehérváron mutatták be a „Csak még egyszer előre” c. Burján Zsigmond filmjét, ami emléket állított Sipos Gyulának is.⁹⁰

Sipos Gyula ezredes, 1896-ban és 1917-ben.

Sipos Gyuláról készült festmény.

⁸⁸ Sipos Gyula díszpolgári oklevelét Nedeczky Lászlótól kaptam meg 2004-ben. (S. B.)

⁸⁹ Hermann Róbert-Somogyi Győző: Magyar Hősök arcképcsarnoka. 2006. Kiadó: Anno BT. 38.

⁹⁰ A filmmel kapcsolatos néhány híradás, letöltve 2016. november 20.

<https://szikmblog.wordpress.com/2016/02/29/sipos-gyula-csak-meg-egyszer-elore-szekesfehervari-17-es-honvedek-a-doberdon/>

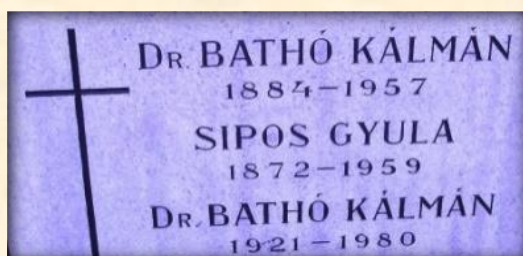
http://www.szekesfehervar.hu/index.php?pg=news_156259

http://www.szekesfehervar.hu/index.php?pg=news_182628

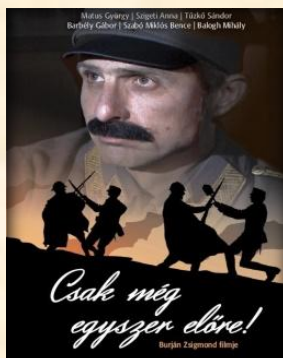
http://onkormanyzat.szekesfehervar.hu/index.php?pg=news_182704

Sipos Gyuláné, Mazaly Etelka. 1903. január 16.⁹¹

Sipos Gyulának és feleségének Mazaly Etelkának sírfelirata.

Sipos Gyuláról készített filmbemutató (2016.) és a szoboravatás (2011)⁹² képe. Székesfehérvár.

Megemlékezés Sipos Gyula sírjánál. 2015. január 26.

A sírnál a megjelent rokonok:

Nedeczky Ildikó, Sipos Dóra, Jakó Edit, Sipos Béla, Jakó Edit két fia: Kóta Emőd és Paál Bese.

⁹¹ Boronkai B. Béla, Ő Császári és Királyi Fensége József Főherceg udvari fényképésze. Pécs. Széchenyi tér 2. (Leöwy palota)

⁹² [Múlt kor.](#) Szobrot állítottak Márkosfalvi [Sipos Gyula magyar királyi ezredesnek](#), az egykori Magyar Királyi 17. Székesfehérvári Honvéd Gyalogezred parancsnokának Székesfehérváron; a szobrot hétfőn az ezred egykori laktanyájában, a mai tiszti klubban leplezték le. 2011. július 19. 16:01 MTI.

K1. Gabriella (Babi) (*Pécs, 1904-†Budapest, 1955. október. 31. A gyászértésítő alapján hosszú és gyötrő szenvedés után halt meg. A halál oka, - mint édesanyjánál is -, a rákos daganat volt. Budapesten a Farkasréti temetőben van a sírja.)

Ø Fedák Béla (Budapest, 1927. december 14.)

Házasság: Márkosfalvi Sipos Babi és Fedák Béla f. hó 14-én 1/2 1 órakor tartják esküvőjüket a Krisztina-téri templomban. Tanúk: menyasszony részéről Oberhammer Antal orsz. gy. képviselő, vőlegény részéről dr. Gárdonyi Albert egyetemi m. tanár, főlevéltáros.⁹³

Sipos Gabriella sírja a Farkasréti temetőben van.⁹⁴

K2. Mária (Mici) (*Pécs, 1905. augusztus. 4-†Buda-Budapest, 1998.)

1. Ø Bocsor Géza II. (*1902. október 16-†Budapest, 1973. január 28.) (Budapest, 1938. július. 7.)

Elváltak 1947-ben. Bocsor Géza II. szülei: Bocsor Géza I. Ø Körösy Paula.

(2. Ø Hanny Katalin.)

J5. Béla I. mérnök (*Márkosfalva, 1875. szeptember 16-†Székelyudvarhely, 1967. december 3.)

1875. szeptember 16-án született és szeptember 26-án keresztelték Sipos Bélát, szülei Sipos György és Kovács Róza. Keresztszülők: kézdivásárhelyi Kovács Károly és neje Csiszár Anna. Pap: Bodola Sámuel. Bába: Bak Mari.

Ø Fodor Malvin ⁹⁵ (*1884. szeptember 16-†Kolozsvár, 1962. november 20.)

[Fodor Malvin szülei: Dr. Fodor Béla orvos (*1846. november 25-†1918. szeptember 29.), Ø Reuss Malvin Lujza (*1862. december 24-†Kolozsvár, 1941. október 7. A házsongárdi temetőben van a sírja, leányával és vejével)]

Sipos György:

Részletek apai nagyapám Sipos Béla I. „valóság-meséjéből” (Székelyudvarhelyen – 90 évesen, bal oldali bénulás után ágyhoz kötődve ⁹⁶):

„...Amit most elmondok, tudjátok meg, hogy mind igaz, úgy mondom el, ahogy annak idején történtek a dolgok... 1895 őszén mentem fel Budapestre, hogy beiratkozzak a Királyi József Műegyetem Mérnöki karára. Ott felkerestem rokonunkat Bodola Lajost, aki akkor fiatal tanár volt a Technikán. Mikor én felmentem, akkor Ő azt mondta, hogy majd ki fog járni egy stipendiumot részemre. Mert az érdekes volt, tudjátok, hogy én kb. 60 forinttal a zsebemben mentem fel Budapestre, hogy 4 évet végezzek... Ha a vonalzókat, ceruzákat, kigrlit s' rőf papírokat számítom, hát kevés volt a „lényeg” ! Hát az első esztendő nagyon keserves volt, mert a kérést beadtuk, de a stipendium késett, egyelőre nem volt - mondhatni egy krajcárom se... A stipendium állt évi 500 forintból, melyet havi részletekben adtak... képzeljétek a kigrli maga - nem is tudom mennyi, 30-40 forint volt... Hát aztán valahogy kihúztam... Aztán volt Salamon Ferenc történetíró... Nahát ennek a Salamon Ferencnek a mostoha lányát vette el a rokonunk, ez a Bodola Lajos aki a geodézia tanára volt a Technikán mikor én Pestre kerültem.”

⁹³ [Pesti hírlap. 1927.](#) (49. évfolyam, 282. szám.) december 13. 15. (Letöltés dátuma 2015. november 28.)

⁹⁴ Fedák Béláné Sipos Gabriella (temetés 1955. november 4.) sírját (28/2 parcella 1. sor sírhelyszám 55, lejárat éve 2009) megtaláltam a Farkasréti temetőben. A felirat a síron Fedák család. A temető irodájában a következő információkat kaptam: Fedák Béla meghalt: 1979. május 11, temetése: 1979. május 29. Fedák Béláné, Fedák Béla második felesége, Milla, meghalt: 1990. március 2. Temetése: 1990. március 26. Szijártó Dalma, meghalt: 1966. november 27, a Fedák család sírjába lett áthelyezve: 1976. augusztus 28-án. (Valószínűleg Milla első házasságából származó leánya.) (Fedák Bélával és Millával többször találkoztunk) (S. B.) Fedák Béla unokatevére volt Fedák Sára (Beregszász, 1879. október 16.-Budapest, 1955. május 5.) színésznő. Egy 1961-ből származó lakásigénylési lapból megállapítható, hogy 1961. április 24-én Fedák Béla 65 éves, Fedák Béláné 62 éves volt. Fedák Béláné tehát 91 éves korában, Fedák Béla 83 éves korában hunyt el (született 1896-ban).

⁹⁵ Fodor Malvin őseit ld.: Sipos III. Béla: A Terray, Reuss, Schulek stb. család története I.-II. rész. www.terray.hu családtörténet. A Terray, Reuss, Schulek stb. család történetét későbbben tervezem publikálni a MACSE-MATRIKULA szaklapban. (Letöltés dátuma 2015. november 28.)

⁹⁶ Lejegyzetelte 2006. január 15.-én Sipos György.

Sipos Béla I. 1904-1912 között mérnök volt Rimaszombatban, és ott nősült. 1912-ben Dévára került, fiai ott jártak a reáliskolába. 1920-ban a román kormány Székelyudvarhelyre nevezte ki főmérnöknek a megyei és állami utak és hidak fenntartásához. 1929-ben nyugdíjba ment és 1930-ban Kolozsvárra költözött. Anyósa özvegy Fodor Béláné, sz. Reuss Malvin is velük élt 1941-ben bekövetkezett haláláig. 1965-ben Géza fiához Székelyudvarhelyre költözött egy enyhe agyvérzés után, ott halt meg, de Kolozsváron temették el.

Sipos Béla I. 1906. k. és az I. világháborúban. 1915.^{97 98}

Sipos Béla, Fodor Malvin és Fodor Béláné sírja a Házsongárdi temetőben.⁹⁹

K1. **Béla II. Dr.** (*Rimaszombat, 1904. augusztus 8.-†Budapest, 1980. szeptember 17.) Jogász, államügyész. Θ Szakács Dóra (*Fellak, 1914. október 19.-†Budapest, 1998. május 28.) (Sajóudvarhely 1944. május 25.)

Életrajza a megmaradt dokumentumok alapján:

Iskoláit a Dévai Áll. Főreáliskolában (I-IV. o.), majd a Székelyudvarhelyi Református Főgimnáziumban (V-VIII.o.) végezte el. 1923. július 10-én kelt Gimnáziumi érettségi bizonyítványa alapján jeles eredménnyel érettségizett. (Fizika és Rajz jó, a többi tárgyból jeles). Erkölcsi magaviselete jó. A következő nyelveket tanulta: román, magyar,

⁹⁷ A fotó hátoldalán Sipos Béla I. levele, amit 1915. április 19-n felesége Fodor Malvin nagymamájának, özvegy Reusz Adolfnének, Terray Mária Lujzának (*1839. december 28.-†1920. március 1) írt, címe Miskolcz, Újvilág utca 4. sz. A levél: „Édes nagymama! Két napra haza néztem, jól vannak. Itt küldöm pesti lovas képemet, így szoktunk kilovagolni. Kezeit csókolja Sipi.” Rimaszombat, 1915. április 19. Alul a másik levél: Kedves Nagymama! Már Sipi el is utazott, mi jól vagyunk, Apó [Apó: Fodor Malvin édesapja, Dr. Fodor Béla orvos (*1846. november 25.-†1918. szeptember 29) akinek felesége Reuss Malvin Lujza (*1862-†1941)] kint jár az udvaron, szép idő van, kezeit csókólok Manya (Sipos I. Béláné, Fodor Malvint szólították Manyanak, mi Máminak, férjét pedig Tatusnak hívtuk)

⁹⁸ 1912. évi április hó 1-ével: tartalékos hadnagy lett: Márkosfalvi Sipos Béla, (szül. év 1875, tart. hely: Rimaszombat, 52. népf. járás) brassói 24. honvéd gyalogezrednél.

[Honvédségi Közlöny](#). Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára. Személyes ügyek. 1912. 39. évfolyam. Május. 16. szám. 173.

⁹⁹ A sírt 2011-ben újítottam fel. (S. B.)

latin, francia, német, angol, görög. A vizsgálóbizottság tagjai voltak: Szabó Árpád, a latin nyelv és irodalom tanára, Dr. Kósa János a román nyelv és történelem tanára, Finta Gergely a magyar nyelv és irodalom tanára és Csefő Sándor a matematika és fizika tanára. Igazgató: Szabó András, a vizsgáló bizottság elnöke az érettségén Dr. Gyárfás Pál. Sipos Bélát főiskolai tanulmányokra érettnak nyilvánították. Érdekesség, hogy alkotmánytanból és közgazdaságból volt érettségi. 1918. május 9-én konfirmált Déván. Egyetemi tanulmányait a Budapesti Kir. Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Karán végezte (1924-27). Közben (1923-24) a grázi egyetemen és a miskolci jogakadémián is folytatott tanulmányokat. Ismertebb professzorai, akiknél tárgyakat felvett: Sztéhló Zoltán (ismerem, a leány unokáját matematikára tanítottam 1969-ben.) (római jog), Balás Károly (közgazdaságtan), Kenéz Béla (statisztika), Navratil Ákos (pénzügytan) Szekfü Gyula (magyar. tört. 1526-1604). Sipos Béla 1928 és 1935 között munkanélküli. 1935-1939 között tisztségviselőként, 1941-1949 között államügyészként dolgozott. Többször volt később is munkanélküli. 1935. július 16 és 1939. június 1. között adóhivatali szakra beosztott havidíjas hivatalnokként a székesfőváros (Budapest) szolgálatában állott. Együtt dolgozott Ságvári Endrével. Állásáról 1939. január 1-i hatállyal lemondott. 1939. március 30-án a m. kir. legfelsőbb honvéd törvényszék tanúsítja, hogy Dr. Sipos Béla a m. kir. "Mária Terézia" 1. honvéd gyalogezredbeli zászlós hadbíró jelölt a hivatásszerű hadbíró jelöltek számára előírt honvéd hadbíró vizsgát megfelelő eredménnyel letette. 1939. május 15-től 1940 augusztusáig Kassára helyezték a VIII. hadtest bíróságára, hadbíró volt. Utána Nagyecsedén dolgozott a XII. Hadosztály hadbírószékén. 1941. október 30. és 1943. május 2. között Marosvásárhelyen dolgozott államügyészként,¹⁰⁰ majd saját kérelmére a Pestvidéki kir. ügyészségre helyezték át, s állását 1943. május 3-án foglalta el. 1947. január 1-től, mint pestvidéki ügyészt a VI. fizetési osztály 2. fokozatába léptették elő. 1944. december 14-től 1945. június 4-ig Sopronban lakott, mind állami ügyész és tartalékos hadbíró hadnagy. Nyilatkozat igazolja (aláírták Erdős Ferenc, Szalay Géza, Thirring Lajosné), hogy "ez idő alatt sem nyilasokkal, sem németekkel nem érintkezett, semmiféle politikai pártnak a tagja nem volt és úgy magatartásában, mint kijelentéseiben mindig németellenesnek és demokratának mutatkozott. "Nevezett az úgynevezett nyilas kormányzat idejében teljesen visszavonult életmódot folytatott és gyakran kijelentette, hogy ezt a bandát megveti és velük semmiféle közösséget nem vállal." (Sopron, 1945. július 14.) 1944-ben (július végén) nősült, felesége Szakács Dóra. 1948. november 22-én kelt Rádió műsorvevő engedély bizonyítja, hogy már Budapesten lakott, II. kerület, Görgei Artúr (később Varsányi Irén utca) 17. II. e. 4. alatt, feleségével. Sopronban a Színház u. 19.-ben laktak 1945. július végéig. 1949. június 30-án felmentették állásából, saját kérelmére, hatósági orvosbizonyítvánnyal igazolt tartós szolgálatképtelenség miatt. Beszámítható szolgálati ideje 13 év 11 hó 13 nap, plusz 5 év, így összesen 19 év. Fizetése 58 %-a 399.-Ft, 4 fillér) lett a nyugdíja, amiből megélni nem lehetett. Aláírta a felmondó levelet Menráth István miniszteri tanácsos. Ügyvédi kamarai bejegyzési kérelmét elutasították, mivel az 1949. augusztus 1-én kelt Hatósági erkölcsi bizonyítvány szerint "államvédelmi szempontból kifogás alá esik" (2. Ker. Kapitányság indoklást nem adott). 1951. augusztus 1. és 1952. március 28. között segédmunkás, majd raktárkezelő (Műszaki Árut Értékesítő Vállalat, Bp. VI., Bajcsy-Zs. ut 53.), majd tisztviselő és kereskedelmi ügyintéző 1952. március 28-tól 1953. június 25-ig. (Főv. Bőrhulladék Feldolgozó Váll. Bp. VIII. Eszperantó u. 34.) 1953. október 1-től 1954. július 15-ig statisztikus, majd adminisztrátor (Minőségi Kelmefestő Vegyi- és Fehérneműtisztító Szövetkezet VII. Sági u. 10.) 1954. december 27-én a Budapesti Ügyvédi Kamara Tagfelvétel Tárgyában Eljáró Bizottsága felveszi az ügyvédek névjegyzékébe és Hatvanba helyezi. (Többszöri fellebbezés után, Nagy Imre 1954. januári kormány-

¹⁰⁰ Dr. Sipos Béla II. Marosvásárhelyen hivatalból együttműködött az embermentő Bocskor Lóránt csendőr alezredessel, akivel felesége Szakács Dóra révén rokonságban volt. Szakács Dóra nagyszülei: Szakács Károly (*1847-†1889) és Bocskor Nina (*1853-†1889). Ld.: <http://www.macse.hu/matrikula/Matrikula-2015-1.pdf>

programjának hatására történt a rehabilitáció). Hatvanba helyezése azonban állandó ingázást jelentett részére, amit nehezen bírt. 1955. január 14-én foglalhatta el állását Hatvanban. Ezt nem tette meg, s csak 1956. február 9 és 1957. február 8. között volt tagja a Hatvani Ügyvédi Munkaközösségnek (1957. február 8-án kizárták). 1958. augusztus 18-án kelt határozat szerint az ügyvédi hivatásgyakorlására nem alkalmas. Indoklás nincs. 1959. január 29 és 1961. március 20. között fiókraktáros (Műszaki Bőráru Ponyva és Sportcikk Készítő K. Sz. Bp. VI. Hajós u. 21.) 1961. március 20-tól 1967. április 30-ig leltározó (az "Elzett" Fémlemezipari Művek Írószer Gyáregységénél Bp. X. Gyömöri út 61.). Ezt követően nyugdíjas. 1960. április 12-től Bp. VI. Szinyei M. u. 1-be költözött családjával. Sipos Mária (Manci) halála után debreceni házát örökölte. Súlyos betegség után 1980. szeptember 17-én halt meg kórházban. 1990-ben Kulcsár Kálmán ig. min. rehabilitálta. Barátai voltak Horty László fogorvos, Dr. Aszalos Zoltán.

Dr. Sipos Béla. 1922.

Dr. Sipos Béla és Szakács Dóra sírja
a Deákteri Evangélikus urnatemetőben.

K2. Géza I.¹⁰¹ (*Rimaszombat, Gömör megye, 1905. november 8-†Székelyudvarhely, 1993. április 16.)¹⁰²

Θ Csató Irén (*Székelyudvarhely, 1911. július 14-†Székelyudvarhely, 1992. január 4.)

(Θ Székelyudvarhely, 1934. szeptember 23.) Református pap. (1932.)

Sipos Géza I. Reáliskolai bizonyítványai megőrződtek, ennek alapján először Déván tanult, 1915 és 1919 között, eredményei általában jelesek voltak. 1923-ban Székelyudvarhelyen érettségizett szintén jeles eredménnyel. Két évig kőművesként dolgozott, majd két évig Bukarestben építész iskolán volt.¹⁰³ 1928-ban kezdte meg tanulmányait a Református Theológiai Fakultáson Kolozsvárott. Leckekönyve alapján megállapítható, hogy pl. héber nyelvet Kecskeméthy Istvántól, filozófiai és teológiai ismereteket Tavaszy Sándortól, a magyar ref. egyház történetét Nagy Gézától, egyházi éneket Nagy Gerőtől, görög nyelvet Maksay Albertől, közegészségtant Török Imrétől tanult. Tanárai több tárgyat oktattak. Tanulmányait 1932-ben fejezte be Kolozsvárott. Minősítési lapja megmaradt, ennek

¹⁰¹ Sipos Géza. [Romániai Magyar Irodalmi Lexikon](#).

¹⁰² [Wikipédia. Sipos Géza](#).

¹⁰³ Székelyudvarhely 1984. szept. 23. Sipos Géza: „ötven év a csodák földjén” c. önéletrajzi írása alapján.

alapján lelkészképesítő vizsgát 1933-ban, vallástanári vizsgát 1942-ben szerzett. Szaktárgya: vallástan. Több tudományos dolgozata jelent meg.¹⁰⁴ Lelkipásztori szolgálatra 1933. november 26-án szentelték fel Kolozsvárott. 1932. szeptembertől tényleges hitoktatói szolgálatot végzett Kolozsvárott és Tordán. 1941 szeptemberétől hitoktató lelkész Székelyudvarhelyen. Hivatali esküt 1942. október 17-én tett Székelyudvarhelyen. 1933 és 1941 között segédlelkész, 1941 és 1945 között vallástanár, 1945-ben a Székelyudvarhelyi Ref. Leánygimnáziumban igazgató, rektor professzor.¹⁰⁵ A minősítési lapja Sipos Gézának itt végződik, 1945 után családját nem tudta eltartani, ezért könyvelőként helyezkedett el. 1990. január 14-én a Szabadság című napilapban „Élő történelem” címen vezércikk jelent meg, Kik védték Tőkés László igazságát, melyben az 1989. november 21-én kelt állásfoglalást aláírta id. Hegyi István nyug. ref. esperes, Sipos Géza nyugdíjas tisztviselő, presbiter is. Hobbija a bélyeggyűjtés volt.¹⁰⁶

Sipos Béla és Sipos Géza. 1941k.

Sipos Géza I. Csató Irén, Sipos Béla Sipos Géza II., Sipos György és Sipos Katalin. 1943.

¹⁰⁴ Pl.: A spiritizmusról az ige fényében (Torda, 1937; bőv. kiad. Szilágyssomlyó, 1940); Tűz és só. Egyházi beszédek (Kolozsvár, 1939); Az utolsó ítélet (Torda, 1937); Halál, hol a te fullánkod? (Torda, 1938); Feltámadás és spiritizmus (Kolozsvár, 1938); Biblia-melléklet (Kolozsvár, é. n.); Utaid, Uram, mutasd meg (Pápa, 1944). Tanulmányai jelentek meg a Lelkipásztor 1936. jan., júl., 1937., febr., 1939. okt., és 1940. dec. számaiban. Tűz és só. Egyházi beszédek. Kolozsvár. 1939. Ismerteti a Református Szemle 1940. máj. 10. 13. sz. 210.

¹⁰⁵ Dr. vitéz Jodál Gábor koll. Gondnok 1945. jan. 28-án kelt kinevezési irata alapján. Megmaradt a Tisztogató Bizottság igazolványa 1945. márc. 8-án kelteztve, mely szerint Sipos Géza iskolaigazgató ellen politikailag semmi kifogás nincs. Aláírta Dobos az igazoló bizottság elnöke.

¹⁰⁶ Írásai jelentek meg a Filatéliai Szemle 1975. januári és 1976. októberi számaiban.

Sárosi Géza és felesége Csátó Irén sírja
a Székelyudvarhelyi református temetőben. 2000.

J6. Sárosi Géza (*Márkosfalva, 1877. november 23-†1877. december 7.)

1877. november 23-án született és december 7-én keresztelték Sárosi Géát, szülei Sárosi György és Kovács Róza. Keresztszülők: Bodola Janka, Kovács Károly, Csiszár Anna. Pap: Bodola Sámuel. Bába: Tompáné.

J7. Etelka (*Márkosfalva, 1881. október 11-†Barot, 1950. március 7. A halál oka szívbénulás. Sírja Kézdivásárhelyen.) (anyja Kovács Róza)

Θ Jakó Pál (1879. február 2-†Kézdivásárhely, 1965).

(Folytatás: a lisznyói Jakó család) Márkosfalva, 1904. július 17.

J8. László (Márkosfalva, 1892. december 9-†Kolozsvár, Házsongárdi temető, 1964. október 15.)

1892. december 9-én született és december 18-án keresztelték Sárosi Lászlót, szülei Sárosi György birtokos és Hadnagy Ottilia. Lakás: Márkosfalván, a temető után.

Keresztszülők: Hadnagy Pál ifjú legény és Hadnagy Mária hajadon. Keresztelő pap: Kelemen Győző.

Bába: Bakk Mária.

Matematika tanár.

Θ Csekme Irma (*1894-†Kolozsvár, Házsongárdi temető, 1980).

„Márkosfalvi Sárosi László, Márkosfalva, t. főhadnagy, 1915 április 1-én vonult be a táb. [tábori] ezredhez, s részt vett annak súlyos küzdelmeiben a Kárpátokban, az olasz, orosz és újból olasz harctéren, rövid megszakításokkal a háború végéig. Kitüntetései: Br. kat. é. é. [bronz katonai érdemérem] II. o. e. v. é. [másod osztályú ezüst vitézségi érem], Br. v. é. [Bronz vitézségi érem] Károly csapat kereszt.)”¹⁰⁷.

A kötet végén Sárosi László fényképe is megtalálható a 17-esek fényképei között. A másik fotó az egyetemi bizonyítványában volt 1919-ben. Kolozsvár, a Matematika és természettudományi Kar 360-1918/19 sz.

1919. május 5-én kelt határozatával egy katonai félévet tanulmányi idejében beszámított. 1919. május 7.

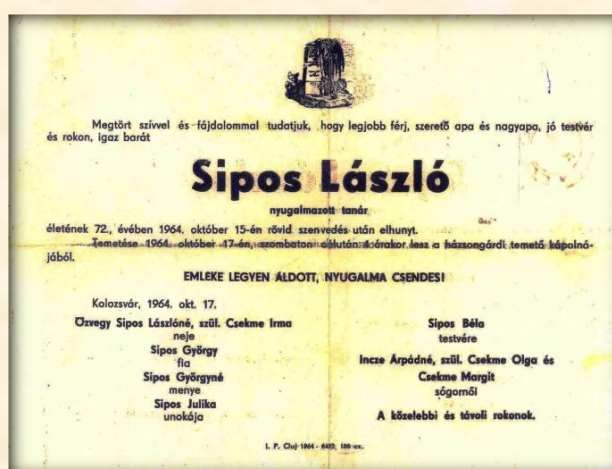
Tanulmányait 1912. szeptember 11-én kezdte meg a Kolozsvári Magyar Királyi Ferencz József Tudományegyetemen, de katonai szolgálata miatt csak 1919-ben végzett.

Tanárai között volt többek között Riesz Frigyes, Haar Alfréd, Tangl Károly, Farkas Gyula.

¹⁰⁷ Sárosi Gyula szerkesztette: A magyar kir. székesfehérvári 17.-ik honvéd gyalog- és népfelkelő ezredek története. 1937. Id. mű. 350. Sárosi László.

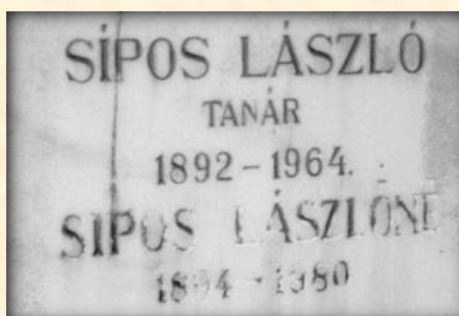

Sipos László 1917-ben és 1919-ben.

Sipos László gyászértesítője. Kolozsvár. 1964.

Sipos László nyugalmazott tanár életének 72., évében 1964. október 15-én rövid szenvedés után Kolozsvárt elhunyt. A Házsongárdi temetőben nyugszik. Gyászolják özvegy Sipos Lászlóné, szül. Csekme Irma neje, Sipos György fia és felesége, Sipos Julika unokája. Sipos Béla testvére, Incze Árpádné, szül. Csekme Olga és Csekme Margit sógornői.

Sipos László és Csekme Irma sírfelirata a Házsongárdi temetőben.¹⁰⁸

K1. György (*Kolozsvár, 1925-†Bukarest, 1982. október 19.)

Θ N. Corina. 1956k.

„Sipos György mezőgazdasági szakíró. Életéről csak bizonytalan adataink vannak: 1948-ban végzett a kolozsvári Mezőgazdasági Akadémián, utána egy évig tanársegéd volt ugyanott, majd Bukarestbe került; a lovrini, majd a

¹⁰⁸ A sírt 2003-ban találtam meg és lefotóztam, 2012-ben már nem találtam, felszámolták. (S. B.)

funduleai kutatóközpontban dolgozott haláláig. Egy, a szerzők nevének feltüntetése nélkül kiadott kötet, Az agrónómus kézikönyve (Bukarest, 1954), majd Az öntözés gyakorlata (uo. 1973) társszerzője (utóbbi D. Mureșannal, Nagy Zoltánnal és Titz Lajossal). A hetvenes években az Analele ICCS (Brassó), Analele ICCPT (Fundulea), Probleme Agricole, Revista de Protecție vegetală – Cereale și plante tehnice közölte a cukorrépa, gyapot, kukorica termesztésére, öntözésére, szerves trágyázására, a talaj előkészítésére vonatkozó, román társszerzőkkel írott tanulmányait.”¹⁰⁹

Az 1971 és 1974 között megjelent Mezőgazdasági Útmutatóban is publikált.

Rostás Zoltán¹¹⁰ interjúja¹¹¹ alapján meghalt 1982. október 19-én, 59 éves korában.

Ennek alapján 1924-ben született és szüleinek házasságkötési időpontja 1922-re tehető.

Sipos György 1947-től végzett kutatómunkát, a Bethlen kollégiumban végezte középiskoláit, majd Kolozsvárt tanult, végzés után a tanügyben dolgozott, a bánsági Lovrinban (Temesvár és Arad közelében) kutató volt.

1967 és 1982 között Funduleán¹¹² (Bukarest közelében) intézetvezető volt és az öntözéssel foglalkozott.

Sipos Katalin kiegészítései: Sipos Györgyöt a Bukaresti református temetőben (Lutherana, a magyar templom kertjében van a temető) temették el. Feleségének keresztnéve Corina, román nő volt, aki Izraelbe települt és ott hunyt el. Júlia leányuk férje német, keresztnéve Helmut, akivel Németországba települtek. A házasságkötésük valószínű időpontja 1956, Sipos Júlia 1958 körül születhetett.

L1. Júlia

F2. Mózes I. (*Márkosfalva, 1735. k.)

1. Ө N. N. (*1738k.-†Márkosfalva, 1782. április 18.)

2. Ө Gyöngyös (csernátoni) Istvánné. Márkosfalva. 1782. november 12.

G1. Mária (*Márkosfalva, 1759. március 8-)

G2. András (*Márkosfalva, 1762. április 12-)

G3. Mózes II. (*Márkosfalva, 1765. szept. 28-)

G4. N. (-†Márkosfalva, 1770. április 2-)

D3. Gábor (*Márkosfalva, 1654k.-) Említve 1683. évi bécsi hadjárat után. Ө Aszalos Ilona

E1. Sámuel I. (*Márkosfalva, 1700k.-†Nagyenyed, 1750 után) 1750. Nagyenyeden találjuk. Ө Dobolyi Anna.

F1. Sámuel II. szűcmester (*Márkosfalva, 1735k.-†Nagyenyed, 1769k.) aki családjának címeres levelét 1766-ban a Marosvásárhelyi királyi táblán átíratta. Ө Kovács Katalin.

¹⁰⁹ Sipos György. Romániai Magyar Irodalmi Lexikon. Kriterion Kiadó.

¹¹⁰ Rostás Zoltán (Székelyudvarhely, 1946. december 28. –) szociológus, szerkesztő.

¹¹¹ A felvétel szövegét a Hét 1977. kulturális hetilap márciusában közölte. Ld.: Rostás Zoltán. Visszajátszás. Interjúk. Albatrosz Könyvkiadó. Bukarest. 1984. Mi marad meg az ember munkájából. Sipos György. 193-199.

¹¹² Ld.: Pacepa I. M. A kremi öröksége. A hírszerzés szerepe a kommunista kormányzási rendszerben. II. Kiadás. PolgArt, Budapest, 2002. munkája (141-145.) ismerteti, hogy Dej pártelnök a „Genezis” hírszerző akció keretében 1960 után, hogyan szerezte meg az USA-ban kitermesztett, kukoricafajtát, amit hibridnek hívtak, mert jól ellenállt az aszálynak. Dej saját személyes vezetése alá rendelte a funduleai Agronómiai Kutatóintézetet, DIE hírszerző tiszteket vezényelt oda és kiadta a szigorúan titkos utasítást, hibrid kukoricára kell szakosodnia. Ösztöndíjasokat küldött ki az USA-ban, akiket kiképeztek és 1960-1965 között több száz kiló genetikai anyagot loptak a kiküldött kutatók. 1978-ban Ceausescunak megküldött jelentésében a román mezőgazdasági miniszter dicsérte a DIE hozzájárulását a román mezőgazdaság fejlődéséhez, s véleménye szerint a „Genezis” 300 millió dollárt takarított meg. Sipos György tehát egy, a Román Hírszerzőszolgálat, a DIE által irányított agrárkutató intézetet vezetett. Pacepa I. M.: Vörös horizontok. 215. szintén beszámol erről a DIE hírszerző akcióról, aminek eredményeként 1972-ben lett Románia Európa első hibridkukorica termelője. Sipos Géza, édesapám testvére kapcsolatban volt Sipos Györggyel, aki elmesélte Neki, hogy Ceausescu egyik látogatása során, azt javasolta, hogy sűrűbben vessék a kukoricát, ezt kellett tenni és így csak csalamádé termett. (S. B.)

G1. Pál (*Nagyenyed, 1759. október 16.–†Szászváros, 1816. szeptember 15. Tordos község¹¹³ ¹¹⁴ lelkeseként (1810-1816) halt meg tifuszban. Holttestét Szászvárosból Tordosra visszavitték, és a legvalószínűbb, hogy a templomot szegélyező területen temették el.) ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷

Sipos Pál életrajza ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹: „ref. pap, tanár, matematikus, filozófiai író.¹²² Nemesi előneve Márkosfalvi volt, de ő nem használta. Családjában a szücsmesterség apáról fiúra szállt. Ezt a láncot Sipos Pál szakította meg. 1775-től Nagyenyeden tanult. A nagyenyedi református Bethlen-kollégiumban matematika tanára Zabolai Kovács József volt (aki Baselben Bernoulli Jánostól tanult matematikát és Bernoulli Dánieltől fizikát, Párizsban pedig kapcsolatba került többek között Clairautval is). A kiválóan tanuló Sipos egy ideig a Teleki-család házi nevelője, 1783-tól 1787-ig akadémiai rektor volt a szászvárosi református iskolában. 1787-től 1791-ig az ifjú Teleki József gróf nevelőjeként rendelkezésére állt a gróf hatalmas, jelentős matematikai műveket is tartalmazó könyvtára. Az ifjú gróf apja, maga is kitűnő matematikus, Bernoulli Dániel és Clairaut magántanítványaként nyerte ilyen irányú ismereteit. Az ő segítségével vált lehetővé Sipos külföldi tanulmányútja. 1791-től 1797-ig Odera-Frankfurtban, Göttingenben, Bécsben tanult. 1798. november 25-től újra átvette a szászvárosi iskola vezetését, most már „rektorprofessor” címmel. 1805-től matematikatanár a sárospataki református kollégiumban.¹²³ ¹²⁴ 1810-től haláláig református pap Tordoson. Hírnevét a berlini tudományos akadémia által kiadott és aranyéremmel jutalmazott matematikai dolgozata alapozta meg.¹²⁵ ¹²⁶ Az ellipszis kerületének meghatározására ma is kitűnő közelítő szerkesztési eljárása épp úgy elismerést érdemel, mint a körív tetszőleges arányban történő felosztására alkalmas izométernek nevezett, csigavonal (kochleoid) élű vonalzója. Ő használta először Magyarországon szögmérésre a

¹¹³ Tordos Hunyad megyében Szászvárostól hat kilométerre nyugatra, a Maros bal partján fekszik.

¹¹⁴ Rumi Károly György: Adalék Sipos Pál életrajzához. (Ponori Thewrewk Józsefnek) Századunk, Pozsonyban, Alapító és szerkeszti Orosz József. – Nyomtatja Schmid Antal. 1845. 19. 152. hasáb.

¹¹⁵ Woyciechowsky József. Sipos Pál élete és matematikai munkássága. Athenaeum. Bp. 1932. 7-8. szerint 1759. okt. 16. született Nagyenyeden. Református család gyermeke; apja (nevének csak a rövidítése ismeretes: Sam.) állítólag szücsmester volt. A Lécfalvi Sipos családból vált ki a Márkosfalvi ág. Ennek sarja Sipos Sámuel akit 1750. körül Nagyenyeden említenek. (Komáromy-Pettkó, Nagy Iván család-történeti értesítő. I. évf. Bp. 1899. 290. Pál azonban nem szerepel az előbb említett Sipos Sámuel de Márkosfalva leszármazói között, talán azért, mert Sipos Pál pap lett, nőtlen maradt s így nemességének igazolására nem volt szükség.

¹¹⁶ A magyar nyelvű filozófiai irodalom forrásai c. könyvsorozat kötetei. Kiadja az SZTE Társadalomelméleti Gyűjteménye, az SZTE Filozófia Tanszéke és a Pro Philosophia Kiadó. Sorozatszerkesztő: Laczkó Sándor és Tonk Márton. VIII. kötet. Egyed Péter: Az ismert ismeretlen: Sipos Pál c. tanulmányában a következőket írta: 1759. október 16-án született Márkosfalvi Sipos Pál Nagyenyeden. Atyja Sipos Sámuel, szücsmester, korán elhalt, édesanyja Kovács Katalin gondoskodott a neveltetéséről.

¹¹⁷ Értékes forrás még: Kazinczy Ferenc: Levelei Sipos Pálhoz. 1806-1816. Lipcse. 1846.

¹¹⁸ Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái. Budapest: Hornyánszky Viktor Akadémiai Könyvkereskedése, Budapest. 1891-1914. 12. kötet. [Sipos Pál](#). 1166-1167.

¹¹⁹ Magyar életrajzi lexikon. 2. kötet. L-Z. Akadémiai Kiadó, Budapest. 1969. 635. [Sipos Pál](#).

¹²⁰ [https://hu.wikipedia.org/wiki/Sipos_P%C3%A1l_\(matematikus\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Sipos_P%C3%A1l_(matematikus)) (Letöltés dátuma 2016. november 28.)

¹²¹ História. Tudósnaplár. Természettudósokhoz kapcsolódó évfordulók. [Sain Márton](#). [Sipos Pál](#).

¹²² A magyar nyelvű filozófiai irodalom forrásai c. könyvsorozat kötetei. Kiadja az SZTE Társadalomelméleti Gyűjteménye, az SZTE Filozófia Tanszéke és a Pro Philosophia Kiadó. Sorozatszerkesztő: Laczkó Sándor és Tonk Márton. VIII. kötet. [Sipos Pál](#). A keresztyén vallásnak és a világosodásnak együtt való terjedéséről. A kötetet szerkesztette és a kéziratokat sajtó alá rendezte Egyed Péter (Kolozsvár-Szeged, 2002.)

¹²³ Szücsné Csiszár Magdolna. Emlékezés egy tudós tanárra, Sipos Pálra. Honismeret. 25. 1997. 2. 15-16.

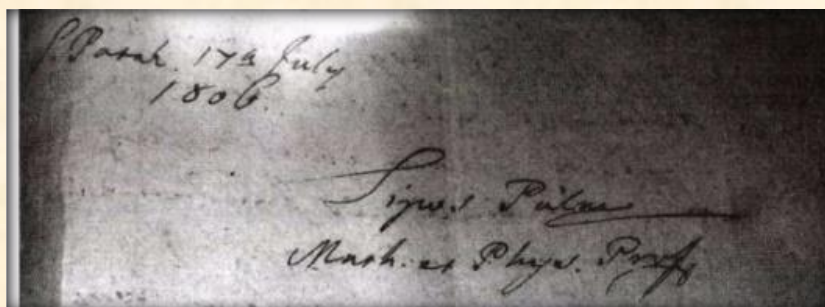
¹²⁴ Gulyás József. Sipos Pálra vonatkozó iratok a pataki könyvtárban. Új magyar Museum I. köt. I. füzet. Kassa. 1942. 150-152.

¹²⁵ Sipos Pálnak az 1795-ös értekezése, amelynek címe: „Beschreibung und Anwendung eines mathematischen Instruments für die Mechaniker, zur unmittelbaren Vergleichung der Circulbogen”. Ez az első önálló, olyan magyar matematikai tanulmány, amely nemcsak nem marad a kor színvonala mögött, hanem kivételesen nagy külföldi elismerést kapott. A berlini tudományos akadémia annak ellenére, hogy Sipos Pál nem volt tagja, az értekezést 1796-ban kiadta, sőt szerzőjét 1795-ben aranyéremmel jutalmazta.

¹²⁶ Ld.: Weszely Tibor. Sipos Pál, az első aranyérmes magyar matematikus (Természet Világa, 126. évf., 5. füzet)

negyedkör tízes rendszerű törtreszeit, és trigonometrikus táblájának szerkezete egyetlen a maga nemében. Sipos Pál az első magyar matematikus, aki önálló felfedezéssel gazdagította tudományát.¹²⁷ A sárospataki ref. kollégiumnak 1810-ben kitűnő matematika tantervet készített. Mint filozófus, Kant és Fichte követője volt.^{128 129} Az 1810-es években barátaival: gróf Gyulai Lajossal, Döbrentei Gáborral, Buczy Emillel egy tudós társaság létrehozásán is fáradozott. Szépirodalommal is foglalkozott, több alkalmi verse ismeretes. – F. m. Beschreibung und Anwendung eines mathematischen Instruments für die Mechaniker, zur unmittelbaren Vergleichung der Circulbogen (Sammlung deutscher Abhandlungen 1790 – 91, Berlin, 1796); Specimen novae tabulae trigonometricae... (Pozsony, 1807). – Irod. Dósa Dénes: A szászvárosi ref. Kun-kollégium története (Szászváros, 1897); Dávid Lajos: Magyarok a világkultúrában. Matematikusok és fizikusok (A Magyarország évkönyv 1926.); Fogarasi Albert: Sipos Pál (Enyedi Hírlap, 1931. ápr. 12.); Woyciechowsky József: Sipos Pál élete és matematikai munkássága (Bp., 1932); Makkai Ernő: Sipos Pál és Kazinczy Ferenc (Kolozsvár, 1944); M. Zemplén Jolán: A magyarországi fizika története a XVIII. században (Bp., 1964).” Ponori Thewrewk József: Sipos Pál élete. Jelezte: OSzK Quart. Hung. 2658. p. 2. Kazinczy Ferenc (1759–1831) Prof. Sipos Pálhoz¹³⁰ címmel verset írt hozzá.

A legutóbbi megemlékezés: 200 évvel ezelőtt halt meg Sipos Pál.¹³¹ Sipos Pálról nem maradt fenn sem festmény, sem metszet, sem rajz. Szerencsére tanítványa, Ponori Thewrewk József a máig kéziratban maradt életrajzban külsejét is leírja: „Termetére nézne törpe volt, zömök testalkotású, feje közepszerű nagyságú, homloka derült, haja barna, s tiszta ábrázata... Továbbá szemei kékellők voltak, [...] s ez igen jól illett neki... Anyanyelvén kívül tudott görögül, deákul, franciául és németül.”^{132 133}

Sipos Pál aláírása 1806.¹³⁴

F2. György (*Márkosfalva, 1738k.-) Θ Tétsi Kata

G1. József I. (*Nagyenyed, 1765k.-) 1794-1805, Nagyenyed

H1. József II.

¹²⁷ Sain Márton. Matematika-történeti ABC. Tankönyvkiadó, Budapest. 1974. 206.

¹²⁸ Tóth Zoltán. A szabadság filozófusa. Sipos Pál /1759-1816/ liberális teológiája. Confessio. 23. 1999. 3. 46-50.

¹²⁹ Makkai Ernő. Sipos Pál: Természet és szabadság. Erdélyi Féniks. 1. Kolozsvár. 1944. 61. Az ismertetett Sipos Pál tanulmányok: I. A valóságról. 15-21. II. Filozófiai Tekintések. 22-25. III. Folytatása az előbbeni vitatásnak más újabb szempont látásából. 26-29. IV. Fichte tudományának veleje. 30-36. V. Mitsoda a szabadság ? 37-42. VI. Természet és szabadság. 43-61.

¹³⁰ Sipos Pál és Kazinczy Ferenc. Erdélyi Tudományos Füzetek. 174. sz. Kolozsvár. 1944. Különlenyomat az Erdélyi Múzeum 1944. évi 1-2. füzetéből.

¹³¹ Weszely Tibor: 200 évvel ezelőtt halt meg Sipos Pál. e-NÉPÚJSÁG.ro 2016. szeptember 12.

¹³² Szerző: Maxim Orsolya, IX. B, Bethlen Gábor Kollégium, Nagyenyed. Sipos Pál.

¹³³ Benkő Samu: A helyzettudat változásai. Kriterion K. Bukarest 1977. Sipos Pál és a magyar filozófiai esszé születése. 84-121. c. tanulmányában Sipos Pál filozófiai írásainak alapos elemzését adja. Többek között ezt írta: „Anyanyelvén kívül tudott görögül, deákul (latinul), franciául és németül.” Id. Mű. 88.

¹³⁴ Berényi Ágnes Zsuzsanna. Sipos Pál szabadkőműves kapcsolatairól. Széphalom. 23. A Kazinczy Társaság évkönyve. 2013. 335-338.

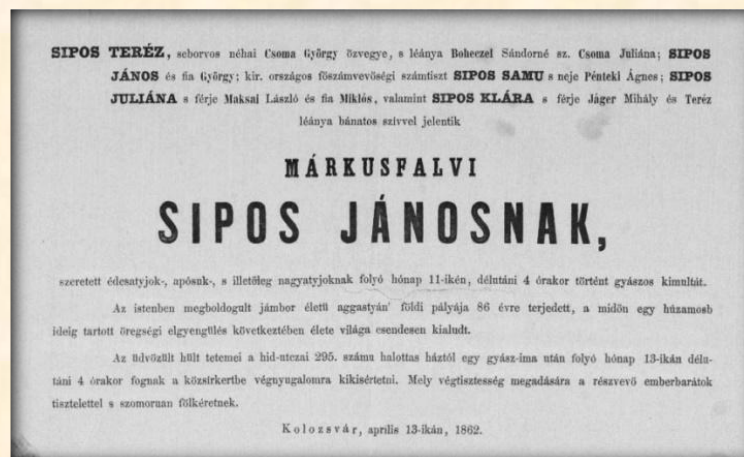
H2. János

H3. Katalin Θ Gönczy Márton

H4. Júlia

G2. János, csizmadia (*Nagyenyed, 1777-†Kolozsvár, 1862. április 11.) Θ Finta Anna. Említve: 1794-1805.

„Sipos József I. és Sipos János nagyenyedi lakosok 1794-1805. között nemességigazoló pört folytatnak. Nagyenyed város előjárósága 1804. május 8-án bizonyítványt adott arról, hogy márkosfalvi Sipos János csizmadia mester igaz nemes szabadságban élő ember. A bizonyítvány hátlapján Sipos János feljegyezte, hogy Sipos Teréz nevű leánya 1805. október 14-én, Sipos Zsuzsanna pedig 1807. augusztus 5-én született¹³⁵.¹³⁶

Sipos János halotti értesítője. Kolozsvár. 1862.

„Sipos Teréz, seborvos néhai Csoma György özvegye, s leánya Boheczel Sándorné sz. Csoma Juliánna; Sipos János és fia György; kir. országos főszámvevőiségi számtiszt, Sipos Samu s neje Pénteki Ágnes; Sipos Juliánna s férje Maksai László és fia Miklós, valamint Sipos Klára s férje Jáger Mihály és Teréz leánya bánatos szívvel jelentik Márkusfalvi Sipos Jánosnak, szeretett édesatyjok, - apósuk-, s illetőleg nagyatyjoknak folyó hónap 11-én, délután 4 órakor történt gyászszó kimúltát. Az istenben megboldogult jámbor életű agastyán földi pályája 86 évre terjedt, a midőn egy húzamosb ideig tartott öregségi elgyengülés következtében élete világa csendesen kialudt. Az üdvözült hült tetemei a híd-utczai 295. számú halottas háztól egy gyászima után folyó hónap 13-ikán délután 4 órakor fognak a közsírkerbe végnnyugalomra kisértetni. Mely végtisztesség megadására a résztvevő emberbarátok tisztelettel s szomoruan fölkéretnek. Kolozsvár, április 13-án 1862.”

Kolozsvári református anyakönyv: 1862. április 11. Sipos János 86 éves, tüdőszélhűdés következtében elhunyt, aki 5 gyermek atyja.

H1. Pál (*Nagyenyed, 1803k.-†Kolozsvár, 1860) Sipos Pál megyei tisztí ügyész 1849-ig, meghalt 1860.¹³⁷

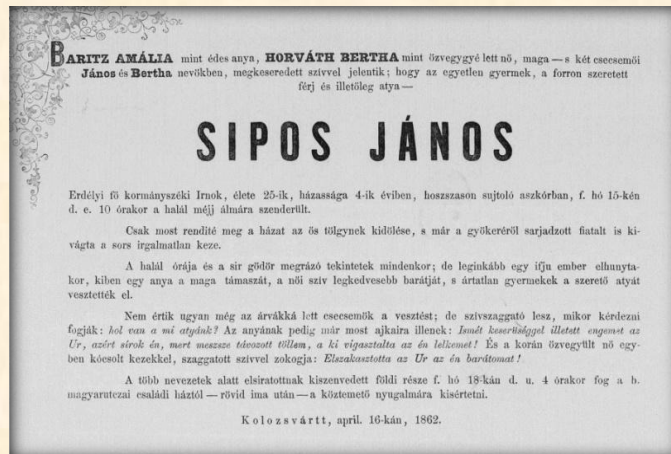
Θ Baritz Amália. (*1806k.-†Kolozsvár, 1862. után) Fiuk Sipos János 1862-ben, főkörmányszéki írnok Kolozsvárott.

I1. János I. (*1838-†Kolozsvár, 1862. április 15.) Θ Horváth Berta. Kolozsvár, 1858.

¹³⁵ Orsz. levéltár, Erdélyi osztály.

¹³⁶ [Márkosfalvi Sipos család](#). Dr. Komáromy András és Pettkő Béla (szerk.) Nagy Iván Családtörténeti Értesítő 1. (1899.) Id. mű. 289.

¹³⁷ Nagy Iván: Magyarország családai. Id. mű. X. kötet. Sipos család (Márkosfalvi) Székely család Háromszékből. Közülök Antal adóíró biztos 1815–1837 körül; Pál ugyanott megyei tisztí ügyész 1849-ig, meghalt 1860. Neje Baricz Amália, fia János 1862-ben, mint főkörmányszéki írnok Kolozsvárott. Sámuel főkörmányszéki széki számvevő. (Sipos Antalt nem találtam meg a családfán. S. B.)

Sipos János I. halotti értesítője. Kolozsvár, 1862.

„Baritz Amália mint édes anyja, Horváth Bertha mint özvegygé lett nő, maga - s két csecsemő János és Bertha nevükben, megkeseredett szívvel jelentik, hogy az egyetlen gyermek, a forrón szeretett férj és illetőleg atya – Sipos János Erdélyi fő kormányshéki Írnok, élete 25-ik, házassága 4-ik éviben, hosszasan sújtó aszkóiban, f. hó 15-én d. e. 10 órakor a halál méjj álmára szenderült. Csak most rendíté meg a házat az ős tölgynek kidölése, s már a gyökérétől sarjadt fiatal is kivágta a sors irgalmatlan keze. A halál órája és a sir gödör megrázó tekintetek mindenkor: de leginkább egy ifjú ember elhunytakor, kiben egy anya a maga támaszát, a női szív legkedvesebb barátját, s ártatlan gyermekek a szerető atyát veszítették el. Nem értik ugyan még az árvákká lett csecsemők a veszítést: de szívszagató lesz, mikor kérdezni fogják: hol van a mi atyánk? Az anyának pedig már most ajkaira illenek: Ismét keserűséggel illetett engemet az Úr, azért sírok én, mert messze távozott tőlem, a ki vigasztalta az én lelkemet! És a korán özvegyült nő egyben kócsolt kezekkel, szagatótt szívvel zokogja: Elszakasztotta az Úr az én barátomat! A több nevezetek alatt elsiratottnak kisenvedett földi része f. hó 18-kán d. u. 4 órakor fog a b. magyarutczai családi házából – rövid ima után – a köztemető nyugalomára kísértetni. Kolozsvártt, ápril. 16-án, 1862. Az ev. Ref. Főtanoda betűivel Kolozsvártt”

Kolozsvári református anyakönyv: 1862. április 15. Sipos János korm. írnok, 2 gyermek atyja 24 éves korában aszkor gyengeségben elhunyt.

J1. János II. (*Kolozsvár, 1860. k.-)

K1. János III. θ Sándor Anna.

L1. Zoltán

L2. János IV.

J2. Berta (*Kolozsvár, 1861. november 9-†Kolozsvár, 1862. április 22. A halál oka aszkor.)

Keresztszülők: Salamon József és Berdo Áronné, Szarvadi Károlina. Bába: Vászi Anna.

H2. Teréz (*Nagyenyed, 1805. október 14-†Kolozsvár, 1862 után)

θ Csoma György sebész orvos. (*1802k.†Kolozsvár, 1862 előtt) 1835k.

I1. Csoma Juliánna (*Kolozsvár, 1836-) θ Boheczel Sándor.

Kolozsvári református egyház anyakönyve: 1836. kereszteltem városi Chirurgus (görög-latin Chirurgus = Kirurgus sebész orvos) Csoma Györgynek és Sipos Therezianának Csoma Juliannát. Keresztszülők: Szász Lörintz és Sipos Juliánna, aki Sipos János 4-ik leánya, Sipos Teréz húga.

H3. Zsuzsanna (*Nagyenyed, 1807. augusztus 5-†1862 előtt)

H4. Juliánna (*Nagyenyed, 1809k.-) θ Maksai László.

I1. Maksai Miklós

H5. János

I1. György (1844 k.-†1916 után) Θ Császár Kata (*1866k. – †Kunszentmiklós közelében a tassi szeretet otthonban, 1955.) Sipos György vándor kelmefestő, Császár Kata okleveles bába. Sipos György Káposztásszentmiklóson élt, majd Dicsőszentmártonba költözött. Sipos György 1894 körül hagyta el a családját, amikor elmúlt ötven éves, ennek alapján 1844-ben születhetett. Húsz év múlva 1914-ben, amikor hetvenegy éves lehetett Sipos György, megjelent Kolozsvárott lakó unokaöccsénél, Lengyel Sándor nyomdai művezetőnél, akinek édesanyja (Sipos N.) Sipos György testvére. 1916-ban Sipos György elhagyta a kolozsvári rokonságot és nemsó-kára Galacból írt, ahol az ottani zsidó temetőnek volt a gondnoka. Azt is megírta, hogy átmegy Törökországba. Ezt követően nem jött hír felőle. Császár Kata szülei: Császár Ferenc és Oprisor Mária.

J1. Etelka (Dicsőszentmárton, 1890k.-Orosháza, 1953.) Tánctanárnő.

J2. Domokos I. (*Dicsőszentmárton, 1892. augusztus 4.-†Dicsőszentmárton, 1927. december 22.)

Θ Komáromy Gráciána (*1900. május 2.-†Dunaújváros, 1990.október 5.) Dicsőszentmárton, 1919. június 7.

Sipos Domokos író, költő.

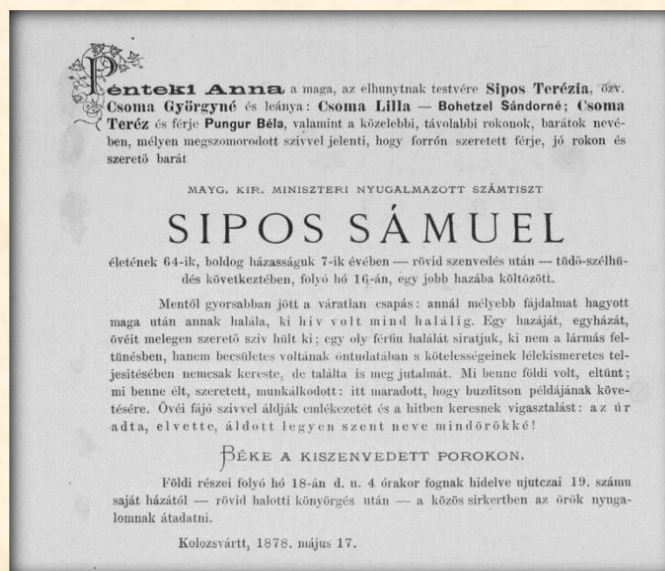
K1. Domokos II. (*Dicsőszentmárton, 1920–†1989) Θ Solty Márta.

I1. György

H6. Sámuel, kir. országos főszámvevősegi számtiszt (*1815-†Kolozsvár, 1878. május 16.)

Θ Pénteki (Pénteky) Anna. (*1831-†Kolozsvár, 1904. július 19.) Kolozsvár, 1871.

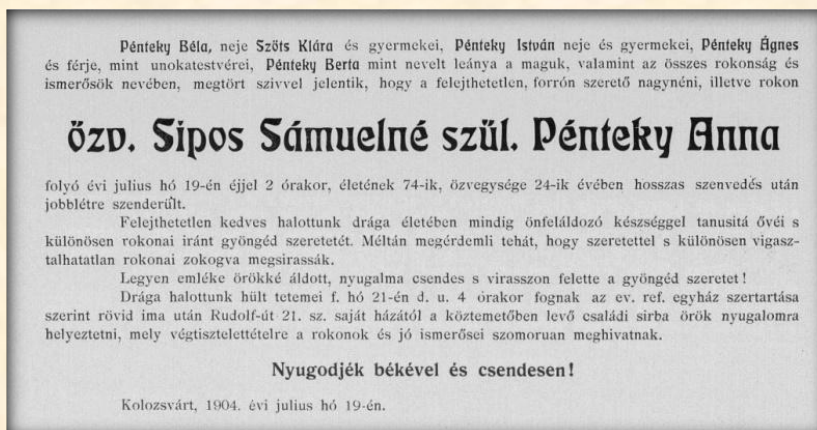
Pénteky Anna testvérei: Pénteky Sámuel (*1817-†Kolozsvár, 1885. április 1.), Pénteky József (*1820-†Kolozsvár, 1895. december 30.)

Sipos Sámuel halotti értesítője. Kolozsvár, 1878.

Pénteki Anna a maga, az elhunytak testvére Sipos Terézia, özvegy Csoma Györgyné és leánya Csoma Lilla-Bohetzel Sándorné, Csoma Teréz és férje Pungur Béla... megsomorodott szívvel jelenti, hogy magyar királyi nyugalmazott számtiszt Sipos Sámuel életének 64-ik, boldog házasságának 7-ik évében Kolozsvárt 1878. május 16-án tüdő-szélhűdés következtében egy jobb hazába költözött.

Pénteky Béla, neje Szöts Klára és gyermekei, Pénteky István neje és gyermekei, Pénteky Ágnes és férje, mint unokatestvérei, Pénteky Berta mint nevelt leánya... megtört szívvel jelentik, hogy a felejthetetlen, forrón szerető nagynéni, illetve rokon özvegy Sipos Sámuelné szül. Pénteky Anna 1904. július 19-én életének 74-ik, özvegysége 24-ik évében Kolozsváron hosszas szenvedés után jobblétre szenderült.

Özvegy Sipos Sámuelné, Pénteki Anna gyászértesítője, Kolozsvár 1904.

Pénteky Sámuel gyászértesítője: Kolozsvár, 1885.

Pénteky Sámuel (*1817) 1885. április 1-én reggeli 1 órakor, életének 68-ik évében, végelgyengülés következtében megszűnt élni. Gyászolják: Pénteky István, neje és gyermekei, a megboldogultnak gyermeke. Pénteky József és gyermekei, Pénteky Anna, özvegy Sipos Sámuelné, mint testvérek.

Pénteky József gyászértesítője: Kolozsvár, 1895.

Pénteky József (*1820) 1848-49-iki honvéd tizedes, 1895. december 30-án d. u. 2 órakor, élete 75-ik évében, Kolozsvárrt öregségi végelgyengülés következtében megszűnt élni. Gyászolják: Pénteky Béla, neje, gyermekei, Pénteky Ágnes, mint gyermekei, özvegy Sipos Sámuelné, mint testvére.

H7. Klára Ө Jäger Mihály.

I1. Jäger Teréz

F3. Anna I. (*Márkosfalva, 1740k.-) Ө Ábrahám József.

B2. István (*Márkosfalva, 1586k. †Márkosfalva, 1635 előtt)

Említve 1621-ben: Sipos Mihály és Sipos István, akiket Fábíán Péter márkosfalvi prédikátor Dávid Demeter és Gáll János, mint fogadott bírák 1621. május 13-án Butthka Tamással,¹³⁸ bizonyos márkosfalvi pörös jószágra nézve kiegyeztettek. Sipos I. István Sipos II. Bálint fiával 1635-ban a márkosfalvi puskás gyalogok között említetnek, de megjegyeztetik, hogy mind a ketten lóval mustráltak és hogy "megholt uraiméktől mongyják levelét lenni," tehát fejedelmi kiváltságlevéllel illetve nemesi oklevéllel rendelkeztek.

C1. Bálint (*Márkosfalva, 1628k.) Folyfalva, majd Bonyha, református pap. 1682. február 3-án márkosfalvi birtokát bizonyos folyfalvi (marosszéki) jószágért elcserélte. Később Küküllő megyében Bonyhán telepedett meg és holta napjáig papi hivatalt viselt. Bonyhán szép udvarházat és birtokot szerzett, melyet azonban fiai gróf Bethlen Elekkel bizonyos dányáni (Dányán Bonyha közelében attól északra található) jószágért elcseréltek.

D1. József I. (*1668k.)

E1. József II. (*1706k.)

F1. Gábor (*1752-†1800) Említve 1754-ben.

1755. és 1784. november 29.: Nemességét igazolja II. József király.

Ө Nagy Mária. Sipos Gábor Bonyháról Koródszentmártonba költözött, ahol osztályos rokonaival együtt hat

¹³⁸ Pálmay József: Háromszék vármegye nemes családjai. Id. mű. 95. A márkosfalvi, kovásznai Butyka családot említi, Butyka Tamásról nem ír, hanem a következőket olvashatjuk: „1602-ben Márkosfalván Butyka János és Lukács esküsznek fel, mint szabadszékelyek.” "Márkosfalvi Butyka Miklós 1625. nov. 25.-én Gyulafejérvárott keltezve Bethlen Gábor fejedelemtől székely lófőlevelet (primipilátust) nyert, melylyel Márkosfalván levő háza is felmentetett az adófizetés alul." Véleményem szerint Butthka Tamás a márkosfalvi Butyka család tagja volt. (S. B.)

egész jobbágytelket (antiqua ussio) és három örökös jobbágyot bírt, s ezen kívül magának különösen is volt Oláh Solymoson egy telkes jobbágya. Kóród Szent Márton adózó közönsége ellen nemességigazoló pört kezdván a marosvásárhelyi királyi tábla által birtokos nemesnek ítéltetett, mely ítélet 1784. nov. 29-én legfelsőbb helyről jóváhagyatott. Gyermekei nem voltak.

D2. Sámuel I. (*1670k.) Bonyhán élt.

E1. Sámuel II. (*1710k.)

F1. Mózes (*1740k.) Csizmadia mesterséget tanult és 12 esztendeig vándorolt külső országokban. Annak utána Kolozsvárra telepedett, hol közönségesen bécsi csizmadiának hívták.

G1. Gábor (†1803 előtt.) Ø Szőnyi Erzsébet. (Sipos Gábor özvegye 1803-ban még élt.)

H1. Mária (*Kolozsvár, 1774. február 12-)

H2. József (*Kolozsvár, 1780. május 3-)

G2. Sámuel (*1765k.) 1803-ban kolozsvári polgár, csizmadia mester. A házsongárdi temetőben van eltemetve Sipos Sámuel csizmadia mester, akinek sírján a következő felirat volt: "Sipos Sámuelnek itt van temetése,\Három tsemetével lesz innen kelése"¹³⁹

H1. János szintén kolozsvári polgár és haszonbérő volt. Nemességét 1824-ben igazolta. Ezen ág további leszármazásáról adataink nincsenek.

G3. Zsuzsanna Ø Matolcsy László.

D3. Pál

D4. János. 20 éves korában, gróf Bethlen Elek bonyhai tisztartója volt és a jobbágyok agyonverték.

Folytatás: III. rész. Barabás, Jakó, Keresztes, stb. családfák.

¹³⁹ Dittrichné Vajtai Zsuzsanna: [Házsongárdi temető](#). Kolozsvár. 2013. Forrás: erdely.ma